

EESTI KESKERAKONNA
VALIMISPLATVORM
RIIGIKOGU XIV KOOSSEISU VALIMISTEL

ÕIGLANE EESTI KÕIGILE!

Sisukord

Eessõna.....	3
Tervis ja tervishoid	4
Sotsiaalne turvalisus.....	6
Perekond ja kodu.....	8
Majandus ja ettevõtlus, transport, energeetika	10
Maksudpoliitika ja rahandus	14
Innovatsioon ja infoühiskond	16
Haridus- ja teaduspoliitika.....	19
Kultuur ja sport.....	22
Kodanikuühiskond ja noored.....	25
Kodakondsuspoliitika ja rahvusvähemused	27
Regionaalpoliitika ja riigireform	29
Põllumajandus ja maaelu	32
Keskkond, looduskaitse, metsandus	34
Siseturvalisus	37
Riigikaitse alused	41
Välispoliitika ja Euroopa Liit	43
Riigivalitsemise põhimõtted	45
Lisa 1. Eesti Keskerakonna ja Eesti Ametiühingute Keskliidu koostööleping Riigikogu ja Euroopa Parlamendi valimistel 2019. aastal.....	47

Eessõna

Eesti Keskerakond on riiki juhtinud üle kahe aasta ning oleme selle aja jooksul ära teinud mitmeid põhimõttelisi reforme. Viisime ellu viimase sajandi kõige olulisema maksureformi, eraldasime kauaoodatud lisaraha tervishoiule, toetame maaelu ja kohalikke omavalitsusi, algatasime vajalikud palgatõusud hariduse, kultuuri, sotsiaaltöö ja siseturvalisuse valdkonnas ning võtsime vastu pensionireformi muutmaks süsteemi õiglasemaks ja solidaarsemaks.

Tänu Eesti töökatele inimestele ja tublidele ettevõtjatele on viimastel aastatel kasvanud nii meie majandus, palgad kui ka pensionid. Aga lahendamist ootab veel palju väljakutseid. Mõne aastaga pole võimalik tasa teha aastakümnete jooksul kuhjunud ebavõrdsust ja ebaõiglust. Riigikogu 2019 valimistel seisab Eesti ees põhimõtteline valik – edasi või tagasi? Kas liigume edasi õiglasema, tugevama ja hoolivama riigi suunas või läheme tagasi igauks iseenda eest mõtteviisi juurde, kus riigi tugi jõudis vaid vähesteni.

Keskerakond soovib ehitada tugevat, hoolivat ja kasvava rahvaarvuga Eesti riiki. Õiglast riiki, kes hoiab kõiki oma inimesi, mitte ei vastanda siinseid kogukondi. Riiki, kes seisab igapähe heaolu ja võrdsete võimaluste eest. Riiki, kes ei jäta kedagi maha. Sellist riiki on võimalik ehitada ainult üheskoos pingutades ning üksteisele toetudes.

Vaatame lootusrikkalt tulevikku, kuid teame, et meie ees seisab veel palju tööd. Arstiabi järjekorrad on jätkuvalt liiga pikad ning inimeste palgad ja pensionid madalad. Riik ei paku noortele piisavalt tuge oma pere loomiseks ja kodu soetamiseks. Ühiskonnas valitseb lubamatult palju vaesust, ebavõrdsust ja tõrjutust. Kahjuks ka viha ja vägivalda. Keskerakonna oluliseks prioriteediks on pakkuda inimestele igakülgset kindlustunnet tuleviku suhtes.

Õiglane riik toimib inimeste heaks ja inimestega koos. Seetõttu toetame igati tervislikke eluviise, inimeste loovust, kvaliteetset ja kättesaadavat haridust, pakume turvatunnet ning viime majanduskasvu iga inimeseni. Soovime tõsta Eesti inimeste tervena elatud aastaid, mille saavutamiseks tuleb panustada nii tervishoiu, hariduse, majanduse, keskkonna kui kõigi teiste valdkondade koostöös.

Õiglane riik seisab iga lapse, iga perekonna ja iga eaka eest. Kõigi töönimeste ja ettevõtjate eest. Õiglane Eesti tagab oma inimestele kättesaadava arstiabi, kodulähedase ja kvaliteetse hariduse ning väärrika palga ja pensioni. Õiglane riik toetab kohalikku elu, maapiirkondade arengut ning puhast ja hästi hoitud keskkonda. Õiglane Eesti on turvaline ja euroopalik riik.

Just selline on tuleviku Eesti, kuhu soovime jõuda. Meie seatud suurte eesmärkide saavutamiseks ei aita eilsed lahendused. Keskerakond soovib minna edasi ning kutsume kõiki Eestimaalasi inimesi endaga kaasa. Meie jaoks ei ole „õigeid“ ja „valesid“ eestimaalasi. Meie jaoks ei ole rohkem ja vähem väärtuslikke inimesi. Hoiame kõiki noori ja perekondi, tublisid töönimesi ning väarikasse ikka jõudnud pensionäre.

Toetades Riigikogu valimistel Eesti Keskerakonda, toetad õiglast, hoolivat ja tugevat riiki, kes seisab iga inimese eest.

Tervis ja tervishoid

Meie prioriteediks on inimeste hea vaimne ja füüsiline tervis, mille saavutamisse tuleb panustada kõigis eluvaldkondades. Toetame inimkeskset tervishoiukorraldust, mis vastab riigi majandusarengu tasemele, kaasaegse meditsiini nõuetele ning on orienteeritud patsientide vajadustele. Tervishoiusüsteemi juhtimine, planeerimine ja kontrollimine ning vastutus selle eest tuleb allutada ühele kindlale juhtimiskeskusele. Seisame solidaarse tervishoiumudeli säilimise ning arendamise eest. Samuti kujundame populatsioonipõhise, patsientide vajadusi arvestava haiglavõrgu koos ratsionaalse kulumudeliga.

- Töötame igal tasandil tervena elatud eluaastate ning oodatava eluea kasvu nimel.
- Parandame arstiabi kättesaadavust ning vähendame ravijärjekordi poole võrra.
- Loome eakatele suunatud geriaatrilise abi süsteemi ja geriaatria eriala ülikoolis.
- Seome hambaravihüvitise lahti haigekassa lepingutest.
- Muudame vastsündinu koduse külastuse perearsti või pereõe poolt kohustuslikuks.
- Rakendame üle-eestilise arsti vastuvõtule registreerimise läbi digiregistratuuri selleks, et ei toimuks topelt vastuvõtuaegade registreerimist ning inimesed saaksid kiiremini ning mobiilsemalt arsti juurde.
- Kiirendame digisaatekirjade, e-konsultatsioonide, digiregistrite ja teiste digilahenduste kasutusele võtmist.
- Tervishoiuteenuste kättesaadavuse ja kvaliteedi parandamiseks investeerime e-tervise lahendustesse, tervisetehnoloogiasse ning jätkame personaalmeditsiini arendamist.
- Tagame kõigile Eestis elavatele ravikindlustamata inimestele lisaks vältimatule abile ka esmatasandi arstiabi (perearsti teenuse).
- Toetame perearsti teenuse kättesaadavuse suurendamist ka õhtustel tundidel ning nädalavahetustel.
- Säilitame kodulähedased haiglad. Tagame arstiabi võimaluse inimestele võimalikult kodu lähedal.
- Tagame haigushüvitise maksmise alates esimesest päevast. *Täna ei maksta 1.–3. haiguspäeva eest hüvitist. 4.–8. päevani (5 päeva) maksab hüvitist tööandja (70%) ning edasi haigekassa (70%).*
- Propageerime iga-aastaseid tervisekontrole ning võimalust neid töö juures läbi viia.
- Laiendame geeniuringu programmi. Peame oluliseks tehisintellekti turvalist rakendamist meditsiinis, teaduses ja muudes valdkondades.
- Toetame Maailma Vähideklaratsiooni allkirjastamist ning vähiennetusprogramme.

- Viime ellu Tallinna Haigla projekti, mille kaudu tõstame meditsiiniteenuste kvaliteeti Põhja- Eestis ja lühendame ravijärjekordi.
- Laiendame abivajajatele koduõenduse teenust.
- Suurendame teavitustööd laste immuniseerimise, hambaravi ja tervisliku toitumise kohta.
- Edendame tervislikke liikumis- ja eluviise. Seejuures pöörame erilist tähelepanu laste ülekaalulisuse ning sõltuvustegevuste vähendamisele.
- Suurendame ennetustööd alkoholi tarbimise vähendamiseks, eesmärgiga tõsta inimeste teadlikkust. Jätkame õnnetussurmade vähendamise programme.
- Tõstame alaealiste uimastisõitlaste ravi ja rehabilitatsiooni mahtu ning uute tõenduspõhiste uimastiennetuse meetodite kasutamist.
- Keelustame alaealistele energiajookide müügi.
- Vabastame erisoodustumaksust tööandja poolt töötajate terviseedendusele kulutatavad vahendid.
- Tugevdame riikliku tervishoiusüsteemi juhtimist, kus vastutus juhtimise eest on selgelt määratletud ja on olemas tõhus kontroll. Tervishoiu võrgustik (haiglad ja tervisekeskused) peab olema patsientide vajadusi arvestades planeeritud ja vajaduspõhiselt rahastatud.
- Muudame maakondade üldhaiglate rahastamise eelarveliseks, mis tagab ühtlaselt kogu Eestis arstiabi kättesaadavuse, arvestades piirkondade vajadusi.

Sotsiaalne turvalisus

Eesti Keskerakonna sotsiaalpoliitika on alati lähtunud põhimõttest, et riik kohustub tagama inimväärse elu kõigile. Kõrgeim eesmärk peab oleme kõikide inimeste hoidmine alates nende sünnimomendist kuni vanaduspõlve lõpuni.

Väärikas vanaduspõlv eakatele

- Tõstame keskmist vanaduspensionit 2020. aastal erakorraliselt koos indekseerimisega 100 euro võrra. Ainult erakorraline pensionide tõstmine tagab aastaks 2023 keskmiseks vanaduspensioniks 700 eurot.
- Hoiame keskmise vanaduspensionit tulumaksu vabana. Rakendame pensionäridele täiendava 250-eurose tulumaksuvabastuse, tõstes seeläbi vanaduspensionäride maksuvaba tulu kuni 750 euroni kuus.
- Võimaldame pensioniealistel hambaproteesidest kasutamata või ülejäänud raha kasutada hambaraviks. Lisaks eakatele kehtivale 85 euro suurusele hambaravi hüvitisele lubame neil kasutada ka proteeside tegemiseks ette nähtud või sellest ülejäänud raha.
- Kehtestame „lesepensionit“ võimaldades eakatel abielupaaridel ühe surma puhul saada suuremat pensionit lahkunud abikaasa pensionit arvelt.
- Jätkame üksi elavatele pensionäridele täiendava toetuse maksmist.
- Peame oluliseks eakatele jõukohaste ning paindlike, sh osalise tööajaga töövõimaluste pakkumist ning tööturu alaseid koolitusi pensionieelikutele.
- Jätkame eakatele kaasaegsete päevakeskuste loomist ning huvitegevuse pakkumist, et tagada eakatele vaheldusrikas vaba aja veetmine.
- Ratifitseerime Euroopa Sotsiaalharta 23. artikli, mis käsitleb eakate õigust sotsiaalsele kaitsel.
- Aitame koostöös kohalike omavalitsustega luua iga omavalitsuse juurde Eakate nõukogud. Nõukogud tegeleksid just eakatele suunatud teemadega.
- Vabastame alates 65-st eluaastast inimesed 5-eurosest eriarsti visiiditasust.
- Taastame pensionit tasuta kojukande kõigile, kes seda teenust täna kasutavad või tulevikus taotlevad.
- Peame oluliseks kohustusliku teise pensionisamba haldustasude vähendamist ja tootlikkuse tõstmist. Kaalume pensionifondide riiklikku haldamist.

Puuetega inimeste toetamine

- Tagame omastehooldajatele väärilise toetuse ning pensionistaaži.
- Tõstame hooldajatoetuse 100 euroni kuus.
- Suurendame rehabilitatsiooni, sealhulgas taastusravi võimalusi.
- Parandame invatranspordi võimekust ning invaabivahendite kättesaadavust. Tagame kõigile abivajajatele eluks vajalikud abivahendid.
- Tõstame puuetega laste toetusi.

Inimkeskne hoolekanne kõigile abivajajatele

- Rajame hooldekodude kõrvale ka õenduskodud. Hooldekodu ei ole raskele voodihaigele õige koht, aga õendushaigla pakub vaid ajaliselt piiratud teenust. Rakendame õenduskodud klientidele, kes vajavad ajaliselt piiramata ja samaaegselt nii hoolekande- kui tervishoiuteenust.
- Laiendame abivajajatele koduõenduse teenust, mis vähendab ühtlasi kulu kallimatele tervishoiuteenustele nagu statsionaarne ravi.
- Alustame seniorite teenusmajade loomist, mis toovad eakatele nii hoolekande kui ka olmeteenused lähemale.
- Käivitame riikliku programmi igale abivajajale hooldekodu koha tagamiseks toetades vajadusel riigi poolt hooldekodu teenuse eest tasumist.
- Rakendame mitmetasandilise integreeritud sotsiaalhoolekande- ja tervishoiuteenuseid pakkuva süsteemi.
- Suurendame asendushoolduse teenuse rahastamist, et oma lähedaste hooldajad saaksid rohkem vaba aega.
- Oleme seisukohal, et töövõimekao ennetamine on töövõimereformi õnnestumise eelduseks.
- Toetame ööpäevaringsete erihooldusteenuse kohtade loomist ning suurendame erihoolekandeteenuste rahastust.
- Paneme uute kortermajade rajamisel arendajale kohustuse tagada ligipääsetavus ka erivajadustega inimestele.
- Jätkame eluruumide kohandamise projektiga, et kõik erivajadusega inimesed saaksid viia oma eluruumid vastavusse vajadustega.

Perekond ja kodu

Ühiskond algab perekonnast. Toetame perekonnaväärtusi ning rõhutame kodu tähtsust kui lapse parimat kasvukeskkonda. Laste kasvatamisel toetame mõlema lapsevanema rolli ja vastutust. Tähtsustame kogu perekonnale loodud vaba aja veetmise ja puhkevõimaluste arendamist.

Laste ja perede toetamine

- Suurendame ja loome täiendavaid toetusi vähekindlustatud peredele, puudega lapsi kasvatavatele peredele ja üksikvanematele ning paljulapselistele peredele.
- Tõstame esimese ja teise lapse toetuse 100 euroni.
- Tõstame lasterikka pere toetuse 3-6 lapsega peredele 500 euroni ning 7 ja enama lapsega peredele 600 euroni kuus.
- Tagame igale lapsele tasuta lasteaiakoha. Kompenseerime kohalikele omavalitsustele selle pakkumisega kaasnevad kulud.
- Tagame tasuta kooli- ja lasteaiatoidu ning õppevahendid lasteaiast gümnaasiumi või kutsekooli lõpuni.
- Loome paljulapselistele peredele pereauto soetamise toetusmeetme.
- Toetame inimeste põhiõigusi ning vabadust elada koos erinevates peremudelites.
- Seisame selle eest, et vanem saaks pärast lapsega kodus oldud aega jätkata oma endisel töökohal.
- Toetame isapuhkuse pikkuse tõstmist.
- Tõstame ühiskonnale eeskujuks ettevõtteid, kes avavad oma töötajate laste tarbeks hoiutubasid, võimaldavad emadel ja isadel teha kaugtööd ning hoolitsevad selle eest, et väikelaste vanemad saaksid võrdselt teistega oma kutsetööle pühenduda ja ametiredelil edeneda.
- Pakume välismaalt tagasipöördumise nõustamist igale perele ja üksikisikule, et lihtsustada Eesti elukorraldusega taas harjumist, koolikoha leidmist lastele ja muude praktiliste küsimuste lahendamist.
- Tagame noortele peredele võimaluse saada oma kodu soetamiseks eluasemelaenu riigi käendusel ning ilma kohustusliku omafinantseeringuta.
- Jätkame üle Eesti munitsipaalramendust ja sotsiaaleluruumide loomist (sh riigimajad ja ühiselamud pärast kooli).
- Toetame vanavanematele riiklike soodustuste pakkumist lapselastega tegelemisel.
- Kujundame riigihalduse ministri ametikoha ümber rahvastiku- ja regionaalministriks ning kaasame rahvastikukriisi lahenduste väljatöötamiseks teadlasi.

Laste ja perede kaitse

- Arendame paari- ja peresuhteid toetavaid teenuseid (nõustamis- ja teraapiateenused), kasutades selleks multifunktsionaalseid päevakeskuseid.
- Tagame riigipoolse elatisabi süsteemi efektiivse toimise, mis tagaks alimene mittedaavate üksikvanematele laste elatusraha kindlustamise.
- Võitleme perevõgivalaga. Tõõtame välja lähisuhtevõgivala vastu võitleva seaduse.
- Looime perevõgivala ohvritele üle Eesti toetussüsteemi vajadusel uue iseseisva elu alustamiseks.
- Edendame positiivseid, võgivallavabasid ja lapsi kaasavaid kasvatusviise ning vastavat teavitustõõd.
- Tagame väärikoheldud laste abistamise ja toetamise sõltumata elukohast ning menetlusstaadiumist.
- Tõõtame lastega tõõtavate spetsialistide, sh õigus- ja korrakaitseorganite tõõtajate teadmisi ja oskusi lapsesõbralikust menetlusest.
- Suuname kohalikele omavalitsustele täiendavaid vahendeid, et igas omavalitsuses oleks vähemalt 1 lastekaitsetõõtaja 1000 lapse kohta. Samuti tagame lastekaitsetõõtajate pideva enesetäienduse kompetentsi tõõtmiseks.
- Toetame laste ja lapsevanemate teadlikkuse suurendamist interneti ja digitaalsete kommunikatsioonivahendite kasutamisega seotud riskidest.

Majandus ja ettevõtlus, transport, energeetika

Eesti viimaste aastate majanduskasvuga võib jääda rahule, kuid see ei tähenda, et saame jääda loorberitele puhkama. Riigid konkureerivad investeringute pärast ning see konkurents ainult tiheneb. Eesti peab kasutama oma eelist väikeriigina – olema paindlik ning kiire kohanemisvõimega. Me oleme suutnud luua sobivad regulatsioonid uutmoodi majandusele, kuid samas ei tohi ära unustada klassikalist tööstust ning transiidisektorit.

Majanduskasv ei tohi olla eesmärk iseenesest, vaid see peab jõudma iga Eestimaa pereni. Peame väga oluliseks, et jätkuks nii keskmise palga, alampalga kui pensionite ja erinevate toetuste tõus. Samuti ei tohi kasvada suhtelises vaesuses elavate inimeste osakaal.

Majandus ja ettevõtlus

- Töötame Eesti majanduskasvu potentsiaali ning avaliku sektori efektiivsuse tõstmise nimel.
- Jätkame tööstusparkide arendamist ning toetamist loomaks võimalusi väärtusahela tekkeks ühte piirkonda.
- Ergutame kõrge lisandväärtusega töökohtade tekkeks tehnikaharidust koolides ning jätkame elukestva õppe põhimõtete rakendamist inimeste teadmiste ja oskuste ajakohastamisel.
- Teeme tööstussektorile kättesaadavaks vajalikud finantsinstrumendid tulemuste saavutamiseks.
- Peame oluliseks teadusarendustegevuse suuremat ettevõtluse kaudu rahastamist ning seda piiravate bürokraatlike ja teiste tegurite kõrvaldamist.
- Väärtustame Eesti transiidisektorit ning selle konkurentsivõimelisust.
- Toetame metsanduse ja metsatööstuse arengu strateegilist planeerimist.
- Väärindame Eesti toorainet kohapeal ning loome kõrge lisandväärtusega töökohti üle Eesti.
- Tagame energiamahukatele ettevõtetele tootmissisendi, mis tagab konkurentsivõime naaberriikidega.
- Vähendame ka edaspidi ettevõtjate halduskoormust ning bürokraatiat. Riik peab rakendama andmete kogumisel ühekordse küsimise põhimõtet.
- Soodustame uute töökohtade loomist. Toetame sotsiaalmaksu erandeid, mis aitavad eelkõige töökohti loovaid keskmisi ja väikeettevõtteid.
- Peame vajalikuks renditööjõu kasutamise täpsemat reguleerimist ja kontrolli.

- Kaasajastame elamufondi väljaspool suurlinnu, et pakkuda mugavaid elutingimusi ka maapiirkondades. Kindlasti peab jätkuma korterelamute renoveerimistoetuste programm, et muuta kogu elamufond energiatõhusamaks.
- Jätkame laevade Eesti lipu alla toomise projektiga, loome maksuerisused ning pakume kvaliteetsemaid kaldasektoriteenuseid.
- Me ei võõranda strateegilisi äriühinguid, mis tegutsevad valdkondades, kus puudub konkurents ning mille võõrandamine võib suurendada julgeolekuriske ning ohustada elutähtsate teenuste osutamist.
- Soodustame riigihangetel innovaatiliste lahenduste tellimist ning sotsiaalse vastutustundlikkuse põhimõtete järgimist.
- Kaalume riigivõlakirjade loomist, et pensionifondidel oleks võimalik investeerida Eesti majandusse.
- Peame oluliseks, et Eesti saaks erasektori ja avaliku sektori koostöös kaasaegse rahvusvahelise konverentsiturismi keskuse.
- Teeme koostöös Tallinna linna ja erasektoriga Tallinna Linnahalli korda.
- Leiame Patarei merekindlusele väärilise rakenduse. Peame oluliseks peatada ajaloolise hoonekompleksi lagunemine ning jätta nii kompleks kui ka piirkonna mereäär avalikku kasutusse.
- Peame oluliseks vastutustundliku ettevõtluse põhimõtteid ja nende järgimist. Selleks tuleb riigiasutustel ja -ettevõtetel lõimida oma igapäevategevusse ning juhtimisse majanduslik, keskkonna alane ja sotsiaalne mõõde.
- Toetame kohalikes omavalitsustes ettevõtlusnõuniku ametikoha loomist, et arendada kohapealset ettevõtlust ning nõustada juba tegutsevaid ettevõtteid.
- Laiendame majandus- ja ettevõtlusõppe pakkumist haridusasutustes.
- Laiendame tööhõive suurendamiseks ümberõppe, täiendkoolituste ja täiskasvanuhariduse võimalusi.
- Toetame Eesti ettevõtete osalemist Dubai EXPO-l, et kasvatada meie teenuste ja toodete eksporti ning tuntust piirkonnas.
- Väärtustame eksportivaid ettevõtjaid ning panustame riigi tuntuse ja eksportivate ettevõtete toodete tuntuse kasvatamisse.
- Laiendame ja tõhustame ekspordi suurendamiseks Eesti diplomaatilisi esindusi ning kahekordistame majandusdiplomaatide ja -nõunikke arvu välismaal.
- Kaalume välismajandusministri ametikoha loomist, et toetada senisest aktiivsemalt Eesti ettevõtjaid välisriikides.

Kättesaadav ühistransport ja kvaliteetne transporditaristu

- Arendame üle Eesti kvaliteetset ühistranspordivõrku.
- Anname kõigile inimestele võimaluse kasutada tasuta ühistransporti Tallinnas ja kõigis teistes tasuta ühistranspordiga omavalitsustes. Töötame välja vajalikud mehhanismid omavalitsustele saamata jääva tulu kompenseerimiseks.
- Toetame Tallinn-Helsingi tunneli arendamist ning Rail Balticu valmimist. Peame oluliseks, et Rail Balticu trassil oleks piisavalt kohalikke peatusi, et pakkuda inimestele mugavat ja kiiret rongiühendust.
- Kiirendame Tallinn-Tartu, Tallinn-Pärnu ja Tallinn-Narva valmimist 2+2-realisena vajadusel laenuraha kaasates.
- Viime kõik riigiteed, kus on ööpäevane liiklussagedus üle 100 auto, mustkatte alla.
- Tagame kvaliteetse ja mugava lennuühenduse Tallinnast Hiiumaale ning Saaremaale.
- Tagame mandri ja suursaarte vahel suvehooajal täiendava parvlaeva. Toetame Saaremaa ja Hiiumaa praamil tasuta reisijate ülevedu kohalikele elanikele.
- Toetame koostöös erasektoriga Sillamäe reisisadama rajamist.
- Toetame Haapsalu raudtee taastamist ning alustame raudtee II etapi väljaehitamist. Arendame üle Eesti raudteeühendusi.
- Toetame regionaalsete lennuväljade arengut.
- Jätkame perioodilise Rukkirahu kanali süvendamisega, et tagada parvlaevaühendus Hiiumaaga.
- Suurendame Elroni rongiparki täiendava nõudluse rahuldamiseks Tallinn-Tartu, Tallinn-Viljandi ning Tallinn-Narva suunal.
- Edendame jalgratta kasutust läbi kergliiklustristu arendamise. Toetame omavalitsusi jalgrattastrateegiate loomisel ja ellu viimisel.

Energeetika

- Peame oluliseks soojusenergia ja elektrienergia tõhusat koostootmist.
- Seame sihiks saavutada Eesti energiatarbimises 50%-line taastuvenergia osakaal. Selleks tuleb suurendada taastuvenergia osakaalu nii elektri- kui soojuse tootmisel ja transpordikütuste tarbimisel ning tagada energiaturul kõikide tootjate, sh mikrotootjate võrdne kohtlemine.
- Toetame Elektrilevi võrguühenduseta (off-grid) elektrilahenduste projekti maapiirkondades.
- Toetame biomassi, sh põllumajandusliku biomassi kasutamise suurendamist energia tootmisel.

- Toetame Eestisse regionaalse LNG terminali rajamist.
- Peame oluliseks Eesti tootmisvõimsuste piisaval tasemel hoidmist, et Eesti oleks elektrit eksportiv riik.
- Toetame CO₂ kvoodimüügist saadava tulu kasutamist energeetika valdkonna arendamiseks.
- Kaalume keskkonnatasudest olulise osa eraldamist kohalikele omavalitsustele, mida enim kahjustab loodusvarade kasutuselevõtuga kaasnev õhusaaste, jäätmete teke ning muu negatiivne keskkonnamõju.
- Panustame riiklike meetmetega tänavavalgustuse uuendamisse. Liikumisanduritega valgustite paigaldamisega vähendame ligi poole võrra halduskulusi ja säästame energiat.
- Toetame elamuid ja ettevõtteid taastuenergia kasutuselevõtul tuuleenergia, päikeseenergia või bioenergia näol.

Maksupoliitika ja rahandus

Üle kahekümne aasta Eestis kehtinud maksusüsteem on jõudnud oma loomuliku lõpuni ning oleme järk-järgult üle minemas astmelisele tulumaksule. Seeläbi on paranenud madala ja keskmise sissetulekuga inimeste igapäevane toimetulek. Keskerakonna maksupoliitika eesmärgiks on soodustada netosissetulekute kasvu ja pidurdada hinnatõusu.

Meil tuleb muuta Eesti maksusüsteemi kaasaegsemaks ja tõhusamaks keskendudes enam kõrgemate tulusaajate maksustamisele ning vähendades kõigi toodete ja teenuste kaupu mõjutavaid kütuse- ja elektriaktsiise.

- Toetame riigieelarve laiapõhjalist revisjoni, mille käigus vaatame üle kõik riigi tulu- ja kuluallikad ning hindame nende eesmärgipärasust. Nii piirame dubleerimist ja bürokraatiat ning paneme paika valdkonnad, mis enim lisaraha vajavad.
- Jätkame vastutustundlikku ja jätkusuutliku eelarvepoliitikaga valmistudes seejuures Euroopa Liidu toetusfondide vähenemiseks.
- Rakendame vähemalt 10 miljoni euro ulatuses kaasava riigieelarve põhimõtet.
- Toetame sotsiaalmaksu lae kehtestamist, et soodustada kõrgepalgaliste töökohtade Eestisse tulekut ning muuta ettevõtete senine palgapoliitika läbipaistvamaks.
- Kaalume sotsiaalmaksumiinimumi erandite laiendamist tööturul madala konkurentsivõimega sihtgruppidele.
- Vabastame tööandja kulutused tervishoiule ning lastehoiule erisoodustusest.
- Toetame õiglase ja lihtsa euroopaliku astmelise tulumaksusüsteemi kehtestamist.
- Vaatame üle töötuskindlustusmakse määrad. Kaalume tööandja vabastamist töötava pensionäri eest töötuskindlustusmakse maksmisest.
- Hoiame keskmise vanaduspensioni tulumaksu vabana. Rakendame pensionäridele täiendava 250-eurose tulumaksuvabastuse, tõstes seeläbi vanaduspensionäride maksuvaba tulu kuni 750 euroni kuus.
- Hoiame alkoholi- ja tubakaaktsiisid konkurentsivõimelisel tasemel, kuid sotsiaalpoliitika vajadusi arvestavad. Me ei tõsta 2019-2023. aastatel alkoholiaktsiise.
- Laiendame väiketootjatele õlle-, veini- ja siidriaktsiisi soodusmäära rakendamist.
- Analüüsime kogu senist aktsiisipoliitikat tervikuna ning ühtlustame seda oma lähinaabritega. Vähendame vajadusel kütuseaktsiisi, et kütusehinnad oleks naaberriikidega konkurentsivõimelisel tasemel.
- Langetame elektriaktsiisi minimaalsele Euroopa Liidus lubatud tasemele.
- Seisame vastu majutusteenuse ning ravimite käibemaksumäärade tõstmisele.

- Jätkame seniste maksuerisustega ravimitele ja meditsiinitoodetele.
- Toetame e-raamatutele ja e-online ajakirjandusele madalamat 9%-list käibemaksumäära.
- Laiendame kohalike omavalitsuste finantsautonoomiat. Anname kohalikele omavalitsustele võimaluse kehtestada kohaliku maksuna turismimaks.
- Suuname kütuseaktsiisist vähemalt 75% teehoidu. Suurendame kohalike teede hoiuks ettenähtud vahendeid.
- Suuname osa ressursitasust tulevikuks loodavasse fondi, nn Põxiti fond.
- Peame oluliseks jagamismajanduse ausat ja õiglast maksustamist. Panustame selleks sobiva maksuplatvormi väljatöötamise koostöös erasektoriga.
- Vaatame üle hasartmängumaksu kogumise süsteemi seades eesmärgiks suurendada sektorist laekuvat maksutulu.
- Suurendame ausa konkurentsi toetamiseks Maksu- ja Tolliameti vahendeid võitluseks varimajanduse ning ümbrikupalkadega.
- Piirame ettevõtete kasumi maksuvabalt Eestist välismaale välja viimist.

Innovatsioon ja infoühiskond

Tänapäeval on ettevõtluses üha tähtsamal kohal innovatsioon. Ettevõtlus on aga Eesti edu mootor. Innovatsiooni loetakse lausa tänapäeva ettevõtluse aluseks. Innovaatiline lähenemine ei tähenda alati millegi täiesti uue ja enneolematu loomist. Innovaatiline saab olla ka lihtsalt tehes teada-tuntud asju paremini ja efektiivsemalt ning luues lisaväärtust pannes olemasolevaid tehnoloogiaid ja tooteid kokku viisil, mida teised ei kasuta.

Innovatsioon on midagi enam kui vaid uus toode või e-lahendused – innovatsioon on loominguellusuhumine, mis aitab lahendada igapäevaseid väljakutseid uuel ja nutikamal viisil. Innovatsioon poliitiliselt ei ole mitte tuleviku ennustus vaid tegevuskava, kuidas samm-sammult viia elukeskkond Eestis järgmisele kvalitatiivsele tasemele.

Innovatsiooni toetamine, riigi ja erasektori koostöö

- Suurendame riigi riskivalmidust katsetada uusi ja innovaatilisi lahendusi. Innovatsioon ei ole võimalik, kui me ei soovi proovida ja analüüsida võimalusi, mis peituvad uutes tehnoloogiates.
- Toetame uute innovaatiliste lahenduste kasutusele võttu hoolitsedes selle eest, et seadusandlusest ei saaks innovatsiooni pidur.
- Suurendame ettevõtete ja riigi vahelist koostööd.
- Töötame selle nimel, et tõsta nii era- kui avaliku sektori panust teadusarendusse.
- Toetame kiiret ja paindlikku seadusandlust IKT-valdkonna igakülgseks edendamiseks.
- Toetame erasektori poolset e-riigi lahenduste loomist ja nende eksporti.
- Käivitame toetusmeetme alustavatele iduettevõtetele.
- Leiame lahenduse spetsialistipuudusele Eestis muutes Eesti atraktiivseks riigiks erinevate innovaatiliste lahenduste välja töötamisel ja katsetamisel.
- Toetame sotsiaalmaksu lae kehtestamist, et tuua kõrgepalgalised innovatsiooniga seotud töökohad Eestisse tagasi.
- Peame vajalikuks krüptoraha valdkonna, sh ICO-de põhjalikku analüüsi ja täpsemat reguleerimist.
- Võtame tehisintellekti ehk krati aktiivselt kasutusele riigi infosüsteemides ja teenustes. Jätkame selleks vajaliku seadusandluse välja töötamist, et kujundada Eesti andmemajanduse ja krattide atraktiivseks katselavaks.
- Toetame isejuhtivate autode kasutuselevõtuks vajaliku seadusandluse arendamist ning selleks sobiva ohutu liikluskeskkonna loomist.
- Kaalume IT-ministri ametikoha loomist, et toetada valdkonna kiiremat arengut ning tugevdada Eesti e-riigi mainet rahvusvahelisel tasandil.

E-riik ja e-teenused

- Tugevdame e-riigi ja küberturbe poliitika juhtimist ja innovatsioonitegevust ning viime läbi e-riigi rahastuse reformi selle jätkusuutliku rahastuse tagamiseks.
- Kasutame riiklike infosüsteemide arendamisel kiireid ja paindlikke (agiilseid) arendusmeetodeid ning kaasame riiklike infosüsteemide kasutajaliidese väljatöötamisse rohkem tulevase kasutajaid muutes seeläbi paremaks nii riiklike infosüsteemide fassaadi kui ka sisu.
- Loome keskse avaliku koodi- ja tarkuserepositooriumi koos seda ümbritseva spetsialistide kommuuniga, kes haldab ja struktureerib infot ning nõustab riigi erinevaid struktuuriüksusi.
- Viime e-teenused ja riigi IT-lahendused uuele arengutasemele muutes teenused võimalikult „nähtamatuks“ ja proaktiivseks. Muudame e-riigi mobiilisõbralikuks.
- Peame kõigi e-teenuste arendamisel oluliseks kasutajakeskset lähenemist ja disaini.
- Muudame eesti.ee keskkonna proaktiivseks. Näitame igale inimesele talle olulisi asju ühes kohas – kui mõni dokument sai valmis, maksude tähtaeg on saabumas jms.
- Viime ellu e-residentsus 2.0 programmis kokku lepitud suunad ning arendame Eesti ärikeskkonda e-residentidele atraktiivsemaks. Lahendame koostöös erasektoriga e-residentsuse programmi kitsaskohad, sh pangakonto avamise keerukuse.
- Loome kaasaegse e-tervise platvormi, kuhu lisanduvad geeniuringute andmed ja (kasutaja soovi korral) nutiseadmete poolt kogutud andmed (kaal, aktiivsus, südamerütm jms). E-tervise platvormi rõhk peab olema haiguste ennetamisel – kasutaja saab kutseid uuringutele, infot potentsiaalsete terviseprobleemide kohta.

Andmete kogumine ja kasutamine, open data

- Toetame riigiasustustes ja kohalikes omavalitsustes käsitsi koostatavate andmebaaside, raportite jms tegevuste automatiseerimist, et tõsta seeläbi töötajate efektiivsust.
- Töötame välja regulatsiooni, mis võimaldab toota lisaväärtust andmetelt, mis kogunevad sensorite ja andmete sisestuse kaudu erinevates riiklikes infosüsteemides ja registrites.
- Toetame riigi ja riigiettevõtete poolt kogutud andmete turvalist ja anonüümset kasutamist ka erasektori poolt (avatud andmete põhimõte).
- Viime ellu rahvusliku digiprogrammi, et digiteerida kogu Eesti trükitud vaimuvara. Kui noore põlvkonna elu kolib suuresti nutiseadmetesse, siis peab ta sealt leidma ka Eesti trükitud vaimuvara – aegade algusest kuni tänase päevani.

Innovatsioon ja ühiskond, taristu

- Töötame välja ja võtame vastu infoühiskonna poliitika põhialused: visioon ja põhimõtted 2021+ tegevusteks.
- Seame prioriteediks täiskasvanute digioskuste igakülgse edendamise, et tõsta tootlikkust ning meie inimeste konkurentsivõimet kiirelt areneva majanduse ja tööturu tingimustes.
- Väärtustame IT ja inseneriteaduste õpet kõigis haridusastmetes.
- Tagame igale kooliõpilasele IT-ainete õppimise ja IT-huvihariduse võimaluse, mis võimaldab neil edaspidises elus tulla toime uute valdkonna väljakutsetega (õpetame õppimist). Toetame koolides maleõpet ja robotikat.
- Loomeme tasuta eesti keele õppe nutirakenduse, mida saab kasutada nii Eestis kui üle maailma eesti keele omandamiseks.
- Käivitame ametnike digiakadeemia programmi teenuste disaini, andmeanalüütika jt digioskuste laialdaseks tõstmiseks.
- Lisaks kiiretele ühendustele õhus, maal ja merel on vaja ka kiireid andmesideühendusi. Toetame iga ettevõtte ja kodu tarbeks ülikiire interneti püsühenduse välja arendamist.

Haridus- ja teaduspoliitika

Eesti kui väikese riigi tugevus on tema tark, tegus ja terve rahvas. Seetõttu peab olema igale inimesele tagatud ligipääs haridusele hoolimata tema elukohast või sotsiaalmajanduslikust taustast. Haridussüsteem peab olema suunatud inimese ande ja loovuse maksimaalsele avamisele ja tervislike ning ühiskonnasõbralike käitumisharjumuste omandamisele.

Kogu elanikkonna tööhõive seisukohalt on vaja, et üha vähem oleks Eestis neid, kellel pole erialast kvalifikatsiooni kutse- või kõrgkoolist. Samuti olgu võimalikult lihtne ning taskukohane ümber õppida ning täiendkoolitustel osaleda. Mitte vähemtähtis pole huviharidus – kui igal noorel on võimalus ennast mitmekülgseks arendada, leiab ta kindlasti sobivaima valiku tulevaseks tööeluks. Kvaliteetset õpet igal kooliastmel ja koolitüübis saavad pakkuda vaid pühendunud ja usaldusväärsed õpetajad, mis eeldab väärilist tasu vastutusrikka töö eest.

Haridussüsteem peab olema üks ja selge ning õppijasõbralik tervik, mistõttu on vaja tihedamat koostööd erinevate õppeasutuste, töandjate ja kohalike omavalitsuste vahel. Õpitan peab vastama muutuvale elukeskkonnale ning tööturu vajadustele. Üha olulisemad on digioskused, ettevõtlikkus ning suutlikkus kriitiliselt mõelda.

Alus-, põhi- ja keskharidus

- Tagame väga heal tasemel eesti keele õppeks lasteaiast alates õppevahendid, õpetajate nõustamise. Tagame riikliku rahalise toe, et igas lasteaias õpetaks rühma kohta üks emakeele tasemel eesti keelt valdav õpetaja.
- Laiendame tasuta koolitoitu tagades kõigile lasteaiastele riigi poolt rahastatud tasuta, kvaliteetse ning tervisliku toidu lasteaias.
- Tagame riigi ja kohalike omavalitsuste koostöös lasteaiasõpetajate palgatõusu.
- Tõstame kooliõpetajate keskmise palga 2 000 euroni.
- Väärtustame eripedagooge, sotsiaalpedagooge, koolipsühholooge ja logopeede õpetajaga võrdselt.
- Tagame riigi ja kohalike omavalitsuste koostöös huvikooli õpetajate palgatõusu.
- Alustame riiklikku investeringute programmi huvihariduskoolide toetuseks.
- Suurendame liikumisharrastuse võimalusi. Selleks toetame koolides liikumisõpetuse edendamist ning aktiivseks ajaviiteks vajaliku varustuse olemasolu.
- Toetame programmi „Liikuma kutsuv kool“ laiendamist, et pakkuda koolimajades liikuma kutsuvat keskkonda ning suurendada õpilaste liikumisharjumust tervislike eluviiside lahutamatu osana. Teeme selleks koostööd riigi, kohalike omavalitsuste, haridusasutuste, lapsevanemate ning erasektori vahel.
- Toetame jätkuvalt treenerite palkade tõstmist.

- Toetame täiendavalt maakoolet.
- Tagame lapsevanematele võimaluse panna oma laps eestikeelsesse, kakskeelsesse, vene või muu õppekeelega lasteaeda.
- Toetame kvaliteetset eesti keele õpet kakskeelsetes, vene ning muu õppekeelega lasteaedades.
- Tagame lapsevanematele võimaluse panna oma laps eestikeelsesse, kakskeelsesse, vene või muu õppekeelega üldhariduskooli.
- Peame oluliseks, et kõik koolilõpetajad valdavad vabalt eesti keelt, on võimelised jätkama oma õpinguid Eesti kõrgkoolides ja on konkurentsivõimelised tööturul.
- Toetame eesti keele õpet välisriigi koolides, kus õpivad eestlaste kogukonna lapsed. Laiendame vabalt kättesaadavat eestikeelset ja eesti keele digiõppevara.
- Loome tasuta eesti keele õppe nutirakenduse, mida saab kasutada nii Eestis kui üle maailma eesti keele omandamiseks.
- Korraldame õpetajate IT-alast ettevalmistust ning seome õppekavad tihedamalt IT-vahendite kasutamisega nii iseseisvas töös kui ka koolitunnis.
- Tagame igale kooliõpilasele IT-ainete õppimise ja IT-huvihariduse võimaluse, mis võimaldab neil edaspidises elus tulla toime uute valdkonna väljakutsetega (õpetame õppimist). Laiendame koolides robotika- ja programmeerimisõpet.
- Korrastame põhikooli ja gümnaasiumi lõpetamise tingimused.
- Tagame, et ka madalama akadeemilise võimekusega õpilased omandaksid kutsequalifikatsiooni. Selleks loome paindlikud õppevormid põhikooli lõpus ning kutsehariduses.
- Teeme kõik, et muuta lasteaiad, põhikoolid, gümnaasiumid ja kutsekoolid turvaliseks ning kiusamisvabaks. Rakendame vajalikud meetmed, et haridusasutuste töötajatel oleks võimalik tagada laste ja õpilaste turvalisus.
- Edendame koostöös lapsevanemate ja õpetajatega põhihariduse raames sotsiaalmeedia käitumise norme ja etiketti, kaitsmaks iga lapse andmeid ja identiteeti ning vältimaks virtuaalkiusamist.
- Tagame õpetajatele professionaalse nõustamise, mis hõlmab nii üldpedagoogilist, psühholoogilist kui ka hariduslike erivajadustega õpilaste õpetamise alast nõustamist. Samuti tõstame õpetajaskonna teadlikkust mitteformaalse hariduse võimalustest ning õppemeetoditest.
- Tõhustame tervise, sotsiaal- ja haridusvaldkonna koostööd kindlustamaks lastele vajalike tugiteenuste kättesaadavus ja kvaliteet olenemata lapse elukohast ja haridusliku erivajaduse olemasolust.
- Toetame maleõpet koolides selleks vajaliku inventari soetamisega.

- Toetame usundiõpetuse laialdasemat pakkumist valikainena.
- Laiendame autokoolide teooriaõppe võimalusi üldhariduse koolides.
- Tagame kõigile noortele vähemalt keskhariduse või kutsekvalifikatsiooni omandamise.

Ülikool ja teaduspoliitika

- Tagame õppejõududele konkurentsivõimelise palga ning üliõpilastele tasuta ja kõrge kvaliteediga hariduse.
- Võimaldame ülikoolides eraldi õppejõu ja teadlase karjääriredeli, et tagada paremate pedagoogiliste võimetega isikute keskendumine õpetamisele ning võimaldada teaduritel keskenduda enam uurimistöole.
- Jätkame eestikeelse kõrghariduse õppevara programmiga.
- Täiendame üliõpilaste sotsiaalsete garantiide süsteemi, et tudeng saaks täielikult õpingutele pühenduda. Muudame õppelaenu tingimusi nii, et tegemist oleks osaga sotsiaalsete garantiide süsteemist.
- Tagame nii Eesti kui välisüliõpilaste integreerimise Eesti tööturule, parandades muuhulgas praktikakorraldust ning tagades praktikate tasustamise.
- Loome paremad võimalused erivajadusega õppurite osalemiseks kõrghariduses ja kutseõppes.
- Seome Eesti teaduse arengukavad senisest enam teadmiste-mahukale tootmisele suunatud majanduse ja kultuuri arengu vajadustega ning orienteerituse teadussaavutuste kiirele rakendamisele.
- Toetame doktorandipalga kehtestamist.
- Toetame igati elukestvat õpet ning rahvaülikoolide tegevust täiskasvanute täienduskoolituste ellu viimisel.
- Paneme teaduse ja hariduse valdkonna ning erasektori koostöös Eesti liikmelisuse maailma teaduskeskustes maksimaalselt tööle, et muuta Eesti majandust nutikamaks. Eesti ei realiseeri täna kogu oma potentsiaali rahvusvahelistes teaduskeskustes (ESA, Euratom jt) kasutades ainult osa liikmelisuse hüvedest.
- Aitame noortel kogemusi ja koolitust saada maailma teaduskeskustes ning tuua see kompetents tagasi Eestisse. Toetame osalemist rahvusvahelistes teadusorganisatsioonides eri tasanditel ning muudame Eesti tulevikuteaduse nutikaks.
- Toetame Narva Paul Kerese nimelise IT-kolledži rajamist.
- Suurendame riigi poolt teadus- ja arendustegevuseks eraldatavate vahendite hulka 1%-ni SKP-st. Toetame vajalikke meetmeid soodustamiseks erasektori investeeringute osakaalu tõusmist teadus- ja arendustegevusse 2%-ni SKP-st.

Kultuur ja sport

Kõigil Eesti elanikel peab olema võimalus luua kultuuri ja sellest osa saada sõltumata nende regionaalsetest, sotsiaalsetest, kultuurilistest, etnilistest, vanuselistest, soolistest või teistest individuaalsetest eripäradest ja -vajadustest. Eesti kultuuri ja keele hoidmine ning arendamine on põhiseaduslik väärtus ja kohustus.

Sport ja olümpialiikumine on kandnud Eesti omariikluse loos ülisuurt ja rahvast ühendavat rolli. Peame oluliseks väärtustada kõiki spordi arengusse panustavaid tipptegijaid, noori ja tõusvaid sporditähti, treenereid, kohtunikke, toetajaid ning kõiki spordiharrastajaid ja kaasaelajaid.

Liikuvate eluviiside igakülgne edendamine on ülioluline, et tagada meie inimeste füüsiline ja vaimne tervis ning heaolu. Sportlikud ja tervislikud eluharjumused annavad olulise panuse inimeste tervena elatud aastate tõstmisesse. Toetame Maailma Terviseorganisatsiooni (WHO) soovitusi liikuda iga päev aktiivselt vähemalt 60 minutit.

Kultuur

- Kindlustame eesti keele väärtustamise ja püsijäämise, tagame riigipoolse toetuse eesti keele arengu alaseks teadustegevuseks ning eesti keele võrdse staatuse teiste Euroopa Liidu liikmesriikide keeltega.
- Toetame professionaalse kõrgkultuuri püsimist ja arengut ning loomemajandust. Kindlustame kultuuri riikliku toetussüsteemi jätkumise ning toetame Eesti kultuuri tutvustamist maailmas erinevatel festivalidel ning üritustel.
- Toetame kutseliste muusikute, kirjanike ja kunstnike eneseteostust tagades neile sotsiaalsed garantiid. Suurendame nende loomingulisi ja enesearendamise võimalusi osalemaks rahvusvahelistel koolitustel ning üritustel.
- Toetame rahvusvahelise filmitööstuse toomist Eestisse ja selleks vastava taristu loomist. Seeläbi aitame tõsta kohalike filmitootjate võimekust, tuua Eestile uusi tuluallikaid ja kasvatada meie riigi rahvusvahelist tuntuust.
- Jätkame riigi poolt toetatud programmidega, et tagada Eesti rahvakultuuri säilimine, sh meie laulu- ja tantsupidude traditsiooni jätkusuutlikkus.
- Toetame igakülgset 2019. aasta juubelilaulupeo ja tantsupeo läbi viimist, et tähistada väärikalt 150 aasta möödumist esimesest üldlaulupeost.
- Toetame Eesti etniliselt omapäraste paikkondade arengut ja seal elavate rahvakildude traditsioonide, keele ja kultuuri säilimist ning arengut.
- Tagame kõikidele rahvusgruppidele Eestis oma rahvuskultuuri arendamise võimalused koos vabadusega integreeruda Eesti rahvuskultuuri.
- Kaasame rahvuskultuuri õpetamiseks ja tutvustamiseks kaasaegseid IT-vahendeid, anname hoogu Eesti rahva ajaloo digitaliseerimisele.

- Väärtustame rahvaraamatukogude rolli ühiskonnas ning loome tingimused nende töö kaasajastamiseks ning tugevama sünergia loomiseks teabelevi ning kultuuri- ja huvitegevuse teiste valdkondadega.
- Seisame vastu igasugusele, sh usupõhisele diskrimineerimisele.
- Väärtustame kirikute ja koguduste panust kohaliku kultuurielu edendamisel.
- Tagame muinsuskaitse tõhusa töö kaitsealuste objektide säilimiseks ning piisava riikliku finantseerimise nende järk-järguliseks taastamiseks või konserveerimiseks koostöös kohalike omavalitsustega.
- Toetame riikliku pühakodade programmi taaskäivitamist kirikuhoonete ja neis leiduvate kultuuriväärtuste säilitamiseks.
- Soodustame ajalooharidust ja -uurimist, mis aitab Eesti lähiminevikku paremini teadvustada ning tuua ühiskonna liikmed ühiste mälestuste ja väärtuste ümber kokku. Toetame kogu riigile ja kohalikele kogukondadele tähtsate ajaloomäluga seotud paikade (nt väärtuslik Patarei merekindlus) korrashoidmist ning kasutamist avalikes huvides, kultuuri ja hariduse heaks.
- Väärtustame ja tunnustame kultuurikandjate ja -säilitajate tööd ning tugevdame nende professionaalse koolitamise süsteemi.
- Toetame riikliku talendipoliitika välja töötamist, et võimestada ja arendada kõiki meie inimesi.
- Tõstame ühiskonna teadlikkust vastutustundlikust hasartmängimisest, et ennetada ja piirata probleemset mängurlust ning vähendada mängurluse negatiivseid mõjusid.
- Peame oluliseks jätkusuutlikku rahastust kultuuri arendamisel, sest projektipõhine lähenemine ei paku kultuurielu eestvedajatele vajalikku kindlustunnet.

Kehakultuur ja sport

- Seame Eestimaa inimeste, sh noorte vaimse ja füüsilise tervise riiklikuks prioriteediks.
- Tähtsustame kehakultuuri ja sporti tervete eluviiside ja rahva tervise edendamisel.
- Rõhutame koolide kandvat rolli laste liikumisharjumuse kujundajana.
- Toetame valikainena spordi pakkumist kooliprogrammi loomuliku osana.
- Toetame ujumise algõpetuse laiendamist.
- Loomme rahvaspordi ja tippspordi arendamiseks pikaajalised arenguprogrammid, mis sisaldavad realselt täidetavaid eesmärke ning arvestavad riigi finantsvõimalustega.
- Tagame toetuse andekatele noortele nende treeninguteks ning treeneritele nende treenimiseks. Säilitame riikliku treeneritoetuse ning kohtunike toetamise.

- Toetame Eesti Olümpiakomitee programmi „Team Estonia“, mille raames luuakse tippportlastele toetussüsteem ning tagatakse kõrgtasemel tingimuste ja tugiteenuste kättesaadavus.
- Renoveerime ja laiendame koostöös kohalike omavalitsuste ja erasektoriga riigi spordialade võrku. Toetame kohalike omavalitsusi kergliikluste ja liikumisradade võrgustike loomisel ning multifunktsionaalsete spordiväljakute rajamisel.
- Rajame koostöös kohalike omavalitsuste ja Eesti Jalgpalli Liiduga üle Eesti jalgpalli sisehallid, mis aitaksid kaasa ala arengule.
- Loomeme riikliku invaspordi toetusprogrammi, mis annaks harrastajatele ja sportlastele suuremad võimalused treeninguteks ning osalemiseks nii siseriiklikel kui ka rahvusvahelistel võistlustel.
- Lubame eriloteriide korraldamise kultuurivaldkonna, sh spordi toetamiseks.
- Vaatame üle spordialaliitude rahastamise süsteemi.
- Toetame tulumaksuvabastust spordiklubide maksetelt.
- Toetame liikumispäeva lisamist riiklike tähtpäevade nimistusse, et propageerida sporti ja tervislikke eluviise.
- Töötame välja Eesti spordipoliitika põhialused aastani 2030 põhjaliku rakendusplaani.

Kodanikuühiskond ja noored

Eesti peab olema hea, turvaline ja kaasav elukoht kõigile meie inimestele. Ühtehoidev ja sidus ühiskond suurendab ka kodanikusektori aktiivsust ja laiapõhjalisust riigielus kaasa rääkimisel. Tuleviku seisukohalt peame eriti oluliseks noorte toetamist ning nende motiveeritust panustada Eesti ühiskonna ja riigi arengusse.

Kodanikuühiskonna areng

- Kaasame kodanikuühiskonda seadusloome välja töötamisse tagamaks laiapõhjaline ning läbipaistev otsuste kujunemine.
- Looime e-demokraatia toimimiseks riiklike e-keskkondade kasutajasõbraliku vaate ja töövahendid nii ametnikule, huvigrupile kui ka igale inimesele.
- Tihendame ning edendame riigi ja kodanikusektori partnerlust nii toetusmeetmete arendamisel kui info vahetamisel.
- Toetame kohaliku demokraatia arengut ning tegusate küla- ja asumiseltside kujunemist.
- Ergutame inimeste ja erasektori panust ühiskonnaasjadesse.
- Kaalume eraisikutele ja ettevõtetele suunatud maksuerisusi vabasektori toetamisel. Vaatame üle eraisikute ning äriühingute annetuste maksustamise korra.
- Töötame välja läbipaistva ja õiglase vabaühenduste rahastamise mudeli koos mõistliku aruandlusega.
- Piirame bürokraatiat ning aruannete arvu ja mahtu väiksemate mittetulundusühingute jaoks.
- Toetame kogu võrdõiguslikkuse valdkonna toomist ühe ministeeriumi alla ning seadusandluse üle vaatamist, et võidelda igakülgsest diskrimineerimisega ning tõsta erinevate sihtrühmade kaasatust riigijuhtimisse.
- Ratifitseerime Euroopa inimõiguste konventsiooni 12. protokolli, mis laiendab konventsioonist tulenevat diskrimineerimiskaitset.
- Allkirjastame ja ratifitseerime ÜRO naistevastase diskrimineerimise kõigi vormide kaotamise konventsiooni fakultatiivprotokolli, mille on allkirjastanud enamus maailma riikidest.
- Toetame avaliku ja erasektori palkade avalikustamist, et vähendada soolist palgalõhet.
- Reguleerime seadusandluses selgemini vaenu õhutamise keelu, et samaaegselt oleks tagatud sõnavabadus ja vähemuste õigused vaenust vabale elule. Peame oluliseks laiapõhjalist koostööd, et tõsta inimeste teadlikkust ning ennetada äärmuslust.

- Tõhustame Andmekaitse Inspektsiooni tegevust, et tagada isikuandmete kaitse üldmääruse (GDPR) kohane pädev ja tõhus järelevalve ning samas piisav abi ettevõtetele, et uute reeglitega harjuda.
- Toetame riikliku inimõiguste kaitse asutuse (NHRI) loomist ning vaatame üle inimõigustega tegelevate vabaühenduste riikliku rahastuse tagamaks valdkonna sõltumatu areng.
- Suurendame tasuta õigusnõustamise ja õigusabi kättesaadavust ning kvaliteeti, seades fookusesse haavatavamad ühiskonnagrupid.
- Edendame inimkaubanduse vastast ennetustööd ning pöörame rohkem tähelepanu ohvrite õiguste tagamisele menetlustes.
- Jätkame represseritute ja nende esindusorganisatsioonide toetamist.
- Toetame riigi- ja rahvuspühadega seonduvat puhkepäevade arvu suurendamist, sest Eestis on Euroopa Liidu liikmesriikidest keskmiselt vähem riigi- või rahvuspähi. Juhul kui rahvus- või riigipüha langeb nädalavahetusele, tuleb muuta puhkepäevaks sellele eelnev või järgnev tööpäev.

Noorte toetamine

- Peame oluliseks noorte suuremat kaasatust riigielu juhtimisse.
- Toetame noortevolikogude ja noorteühenduste rolli tõstmist ühiskonnas ja rahastuse suurendamist.
- Tagame igale noorele tasuta huviringi.
- Vabastame õpilasmalevas osalejad sotsiaalmaksust.
- Pakume vähekindlustatud lastele tasuta suvelaagreid.
- Toetame riiklikult tasustatud praktikate pakkumist alates 15. eluaastast noortele.
- Laiendame autokoolide teooriaõppe võimalusi üldhariduse koolides.
- Toetame puuetega noorte aktiivseid eluviise (huviringides osalemise toetus, puuetega noortele mõeldud noortekeskused, suurem invatranspordi toetus).
- Seame fookusse noorte vaimse tervise parandamise ja terviseprobleemide ennetamise.
- Loome üle riigi erivajadustega noortele mõeldud noortekeskusi.
- Tõstame noorsootöötajate palka.
- Toetame noori oma kodu soetamisel. Tagame noortele peredele võimaluse saada oma kodu soetamiseks eluasemelaenu riigi käendusel ning ilma kohustusliku omafinantseeringuta.

Kodakondsuspoliitika ja rahvusvähemused

Eesti riik on koduks erineva kodakondsuse ja rahvusega inimestele. Meil tuleb hoida ja väärtustada iga Eestimaa inimest ning seista põhimõtteliselt vastu ühiskonna lõhestamisele ning meie kogukondade vastandamisele.

Kodakondsuspoliitika

- Lõpetame niinimetatud hallide passide väljastamise Eestis sündivatele lastele.
- Tagame kodakondsuse Eestis sündinud lastele, kelle vähemalt üks vanematest on Eesti alaline elanik.
- Säilitame lihtsustatud kodakondsuse andmise puuetega inimestele.
- Võimaldame määratlemata kodakondsusega inimestel, kes on ise elanud, või nende vanemad või vanavanemad elanud Eestis 20.08.1991.a seisuga, taotleda kodakondsust lihtsustatud tingimustel ehk ilma eksamiteta.
- Lubame mitmikkodakondsust Euroopa Liidu ja Euroopa Vabakaubanduse Assotsiatsiooni riikidega.
- Kaotame kodakondsusseaduse vastuolu Eesti Vabariigi põhiseadusega. Kelleltki ei tohi võtta sünniga omandatud Eesti kodakondsust.
- Oleme seisukohal, et kelleltki ei tohi võtta Eesti kodakondsust ainult seetõttu, kui tagantjärei jõutakse hinnanguni, et inimene sai selle riigi eksituse tõttu.
- Pakume Eesti kodakondsuse taotlejatele tasuta eesti keele kursusi ja tasustatud õppepuhkust keele õppimiseks.

Rahvusvähemused

- Väärtustame kõiki siinseid rahvuskultuure ning jätkame rahvusvähemuste kultuuriseltside ja pühapäevakoolide toetamist.
- Loome riikliku poliitika paremaks kujundamiseks rahvusvähemuste konsultatiivnõukogu.
- Tagame lapsevanematele võimaluse panna oma laps eestikeelsesse, kakskeelsesse, vene või muu õppekeelega lasteaeda.
- Toetame kvaliteetset eesti keele õpet kakskeelsetes, vene ning muu õppekeelega lasteaedades.
- Tagame lapsevanematele võimaluse panna oma laps eestikeelsesse, kakskeelsesse, vene või muu õppekeelega üldhariduskooli.

- Peame oluliseks, et kõik koolilõpetajad valdavad vabalt eesti keelt, on võimelised jätkama oma õpinguid Eesti kõrgkoolides ja on konkurentsivõimelised tööturul.
- Tagame kõigile soovijatele kättesaadava ja tasuta eesti keele õppe.
- Arendame koolitussüsteemi, mis tagab erinevatele elukutsetele ja tegevusvaldkondadele vastavad eesti keele kursused.
- Tõstame venekeelse elanikkonna teadlikkust õiguskeskkonnast ja tagame neile riigi õigusabi vajadusel ka vene keeles.
- Parandame avaliku sektoriga suhtlemiseks loodud e-keskkondade tõlget.
- Edastame aktiivsemalt avaliku sektori tööhõive võimalusi ka muukeelsele elanikkonnale.

Regionaalpoliitika ja riigireform

Regionaalareng

Väikeriigil ei tohi olla ääremaid. Meie eesmärk on vähendada regionaalse arengu suurt ebahühtlust ning tagada Eesti eri piirkondade sotsiaalselt terviklik ja tasakaalustatud areng.

Keskerakonna juhitud valitsus on käivitanud Ida-Virumaa ja Kagu-Eesti regionaalarengu programmid, hoogustanud tugimaanteede väljaehitamist ja raudteeühenduste parandamist ning lairiba rajamist üle Eesti. Kõigile piirkondadele tuleb tagada hea füüsiline ja digitaalne taristu.

Elamistingimuste parandamiseks meie maakondades on alustatud üürimajade programmiga. Riigipalgaliste töökohtade väljaviimine, ettevõtluse ja töökohtade loomise toetamine maapiirkondades on suurendanud võimalusi elada täisväärtuslikku elu terves Eestis.

- Toetame kaugemaid piirkondi nende asendist tulenevate majanduslike ja sotsiaalsete probleemide lahendamisel ning teiste piirkondadega samaväärse tehnilise taristu rajamisel. Riik peab tagama linnadele ja valdadele võimalused ja vahendid kohaliku sotsiaalse ja tehnilise taristu korrashoiuks ja arenguks.
- Seisame kohalike inimeste reaalsele vajadusele vastava ühistranspordi korralduse eest – jätkame tasuta maakondliku ühistranspordi programmiga. Meie eesmärk on mõistlik, elanike vajadusele vastav transpordikorraldus, mis tagab transporditeenuste kättesaadavuse ja piirkondlike erisustega arvestamise.
- Peame oluliseks arendada maakonnakeskusi ja piirkondlikke tõmbekeskusi. Keskuste arenguvõimest sõltub kogu maakonna areng.
- Seisame selle eest, et kiirabi-, politsei- ja päästeteenus oleksid kõigis piirkondades kättesaadavad tõstmaks inimeste turvatunnet.
- Jätkame üürielanute programmi, et tagada kvaliteetne ja taskukohane elamispind kogu Eestis.
- Peame oluliseks, et Eesti oleks gümnaasiumihariduse või kutsehariduse omandamise võimalustega ühtlaselt kaetud, sõltumata noorte elukohast ja majanduslikust olukorrast.
- Seisame selle eest, et kogu riik oleks kaetud kaasaegsel tasemel ülikiire internetiga.
- Toetame ja propageerime energiasäästlike lahendusi kõigis valdkondades, sh alternatiivseid lokaalseid energiatootmise allikaid.
- Peame oluliseks LEADER programmi laiendamist ning kodanikeühenduste, riigi, omavalitsuste tihedat koostööd riiklike ja struktuurifondide vahendite kasutamisel piirkondades.
- Suurendame maakondades jaotatavate siseriiklike programmide mahtu (hajaasustus, KOP, investeeringud hasartmängumaksust laekuvatest vahenditest).
- Rakendame maapiirkonna ettevõtjatele investeeringutoetusi ja -tagatise madalast kinnisvara hinnast tuleneva turutõkke kõrvaldamiseks.

Kohalik omavalitsus

Eesti riik on nii tugev kui tugevad on meie omavalitsused. Demokraatlik, elanike vajadusi mõistev ning arvestav kohaliku omavalitsuse süsteem on toimiva riigikorralduse eelduseks. Eesti Keskerakond peab oluliseks kohalike omavalitsuste otsustusõiguse ja tulubaasi tugevdamist. Kohalike probleemide lahendamisel on omavalitsus riigi keskväimu partner.

Meie juhitud valitsus on otsustanud suurendada omavalitsuste tulubaasi nelja aasta jooksul ligi 200 miljoni euro võrra. Lõpetasime sellega Reformierakonna valitsusaja ebaõigluse omavalitsuste suhtes, mis algas suure rahalise kärpega 2009. aastal.

Keskerakonna juhitud valitsus andis valdadele ja linnadele juurde otsustusõigust ning ülesandeid koos täiendava raharessursiga. Need otsused võimaldavad luua paremat elukeskkonda, pakkuda tasemel teenuseid ja abi kohalikul tasandil üle kogu Eesti.

- Peame oluliseks kohalike omavalitsuste osakaalu suurendamist Eesti elu korraldamisel. Selleks suurendame omavalitsuste otsustusõigust ning jätkame kohalike omavalitsuste tulubaasi tugevdamist – kohalikel omavalitsustel peab olema piisav rahaline ressurss oma ülesannete täitmiseks.
- Seisame selle eest, et kohalike omavalitsuste ja riigi pakutavad teenused oleksid kvaliteetsed ja kõigile inimestele kättesaadavad.
- Elanike liikumisvõimaluste parandamiseks toetame ühistranspordi liinivõrgu korrastamist ja nõudetranspordi osakaalu suurendamist vastavalt vajadusele.
- Aastaid kestnud kohalike teede alarahastamine on viinud teede ülemäärase kulumiseni. Keskerakond arvestab kohalike teede ja linnatänavate remondiks ja hoolduseks lisaraha eraldamise vajadusega.
- Kaardistame teeäärsed elamuhooned, mis asuvad kruusateede ääres ja seame eesmärgiks muuta need tolmuvabaks esmajärjekorras.
- Suuname osa Ida-Virumaa tööstusettevõtelt riigile laekuvatest keskkonnatasudest Ida-Virumaa programmi finantseerimiseks.
- Muudame jäätmeseadust selliselt, et kohalik omavalitsus saaks pakkuda oma elanikele soodsaimat ja kvaliteetsemat korraldatud jäätmeveo teenust, mis toetab materjalide ulatuslikku taaskasutust, vähendab raiskamist ja hoiab metsaalused puhtana.
- Jätkame omavalitsuste veesüsteemide ja reovee puhastusseadmete ning -jaamade renoveerimist ning uute rajamist puhta joogivee ja puhta elukeskkonna säilitamiseks.
- Toetame koduomanikke kaasaegsete vee- ja kanalisatsiooni süsteemide väljaehitamisel, ning energiatõhususe, tuleohutuse ja õhukvaliteedi tõstmisel, et võimaldada inimväärset elu ka maal ja väiksemates omavalitsustes.
- Peame oluliseks riigi, kohalike omavalitsuste ja erasektori tihedat koostööd töökohtade loomisel ning soodsa ettevõtluskeskkonna kujundamisel. Toetame maakondlike arenduskeskuste tugevdamist.

- Toetame kohalike omavalitsuste ühistegevuse võimekuse tugevdamist maakonna ulatusega ülesannete ühiseks täitmiseks ja arengu kavandamiseks.
- Taotleme küla ja külavanema rolli selgemat teadvustamist ühiskonnas ning vajadusel vastava õigusliku regulatsiooni muutmist.

Riigihaldus

Keskerakond jätkab riigireformiga toetamaks riigi tasakaalustatud arengut ning tõhusat ja avatud valitsemist. Muudatused riigihalduses nii kesk- kui ka kohaliku omavalitsuse tasandil peavad olema suunatud bürokraatia vähendamisele, demokraatia arendamisele ja kaasamise suurendamisele. Eesti riik peab pakkuma oma inimestele kvaliteetseid teenuseid, olles tõhus ja tulemuslik.

Keskerakonna juhitud valitsus algatas üle tuhande riigipalgalise töökoha väljaviimise pealinnast, et elavdada tööjõuturgu maakonnakeskustes ja võimaldada inimestel töötada riigisektoris üle Eesti. Algasime riigimajade rajamise, et kokku hoida riigi kulusid ning tõsta riigi abi ja teenuste kättesaadavust maakondades. Piirasime riigi ja ettevõtete vahelist ning avaliku sektori sisest bürokraatiat, mis vähendab inimeste ja ettevõtjate halduskoormust.

- Toetame riigipalgaliste töökohtade tagamist kõigis Eesti piirkondades. Jätkame avaliku sektori töökohtade väljaviimisega pealinnast ja soodustame kaugtöö võimaldamist.
- Rajame koostöös omavalitsustega maakonnakeskustesse valdkondlikud riigimajad, et nii riigiasutuste kui kohalike omavalitsuste teenused oleksid inimestele kättesaadavad ning osutatud parimal moel.
- Ühendame sama valdkonna asutusi ja ameteid ning suuname enam keskvalitsuse funktsioone kohalikele omavalitsustele.
- Vaatame läbi ja võimalusel vähendame majandustegevust piiravaid erinõudeid.
- Arendame e-riiki nii, et inimeste ja ettevõtjate suhtlemine riigiga kõigis valdkondades oleks kaetud e-teenustega. Rakendame nn ühe ukse lahenduse, kus riik küsib andmeid vaid korra ja võtab need riskasutusele andmebaasides.
- Toetame bürokraatia ja halduskoormuse igakülgset vähendamist riigijuhtimises ning riigiasutustega suhtlemisel.
- Suurendame rahvaalgatuse võimalusi demokraatia arendamiseks ja rahva arvamusega arvestamiseks ning viime läbi rahvahääletusi ja -küsitlusi ühiskonnale olulistes küsimustes.

Põllumajandus ja maaelu

Puhas ja kvaliteetne Eesti toit kodu- ja välismaal

Eestis on paarsada suurfarmi ning tuhandeid väiksemaid talusid, mis toodavad ja müüvad kvaliteetset ja maitsvat kodumaist toitu. Eestis tegutseb umbes 500 toidutööstusettevõtet, mis annavad tööd ligi 15 000 inimesele. Ligi 70% toidutööstuste toodangust jõuab eestimaalaste toidulauale, kolmandik aga eksporditakse.

- Tagame Eesti põllumajandus- ja toidutootjatele võrdsed konkurentsitingimused Euroopa Liidu ühisturul. Seisame Euroopa Liidu tasandil ühise põllumajanduspoliitika raames otsetoetuste võrdsustamise eest ja maksame meie põllumeestele üleminekutoetusi maksimaalses lubatud määras.
- Väärtustame ja toetame nii suurtootjaid kui ka väikefarme.
- Toetame ühistulise tegevuse arendamist.
- Seisame tarneahela hea toimimise, ebaausate kauplemistavade tõkestamise ja toiduainete korrektse märgistamise eest.
- Toetame turunõudlusel põhineva mahepõllumajandussektori arengut ja mahemajanduse terviklikku arendamist, mis võimaldaks muutuda mahesektoril arvestatavaks majandusharuks ning edendaks mahetoodete ja -teenuste eksporti. Keelustame Eestis GMO kultuuride kasvatamise (see ei hõlma laboriuuringuid, -arendusi jms).
- Arendame biomajandust kasutades parimal viisil põllumajandusmaad ja metsa ning teisi olemasolevaid ressursse.
- Toetame erinevate meetmete kaudu kodumaise kalanduse kestlikkust ja töökohtade säilitamist kalandussektoris.
- Viime kalapüügi kooskõlla kokku lepitud kvootidega. Tagame võimalused kaladele edukaks sigimiseks läbi püügi ajalise ja ruumilise korraldamise, et vältida ülepüüki ja kindlustada Läänemere kalavarude järjepidev säästev majandamine.
- Toetame kodumaise mesinduse kestlikkust ning mesilasperede toetuse maksmist.
- Peame oluliseks Eesti aiandussektori konkurentsivõime tõstmist ja jätkusuutlikku arengut. Selleks langetame energiahindu (gaasiaktsiis ja elektriaktsiis) ettevõtetele, kes kasutavad gaasi/elektrit katmikalade kütmisel.
- Väärtustame Eesti toidukultuuri ja piirkondade eripära. Toetame Eesti liitumist rahvusvaheliste hindamissüsteemide ja toidu turundusvõrgustikega.
- Edendame Eesti toidu eksporti rahastades tegevusi, mis tutvustavad välisriikides Eesti toitu, aitavad kaasa meie toidusektori positiivse kuvandi loomisele ja tugevdamisele ning uute sihtturgude avamisele.
- Toetame Eesti toidusektori senisest aktiivsemat koostööd EAS-i ja Eesti saatkondade majandusesindustega.

- Edendame keskkonnasõbralikku ning kliimamuutusi leevendavat põllumajandust, mis seab tähelepanu alla kasvuhoonegaaside emissiooni vähendamise ning meie elurikkuse säilimise. Toetame ringmajanduse ja taastuenergia kasutamise osatähtsuse tõstmist läbi asjakohaste poliitikameetmete.
- Seisame vastu vee, toidu ja teiste ressursside raiskamisele. Propageerime vastutustundlikku tarbimist.

Maapiirkondade areng

Igal Eestimaa inimesel peab olema võimalik elada seal, kus ta tunneb, et on tema parim paik – olgu see siis maal või linnas. Maapiirkondade arengu võtmetähtsusega küsimus on olemasolevate töökohtade säilitamine ja uute loomine. Kohaliku piirkonna arendamisel ja kohaliku tasandi probleemide lahendamisel tuleb senisest suurem otsustusõigus anda kohapeale.

Selleks, et Eestimaa külad ja maapiirkonnad elaksid, tuleb jätkata kogukondade aktiveerimisega. Meie eesmärk on, et maapiirkondades oleksid tugevad ja toimivad kohalikud kogukonnad, keda kaasatakse kohalikkude tasandit puudutavate otsuste tegemisesse.

- Toetame regionaalprogrammide kaudu Eestimaa erinevate piirkondade arengut, et hoogustada kohalikkude ettevõtlust. Lisaks Setomaa ja Peipsiveere arenguprogrammidele viime ellu ka Kagu-Eesti programmi, millega aitame kaasa uute töökohtade loomisele.
- Käivitamine „Noored maale“ programmi maapiirkondade elavdamiseks ning noorte eneseteostuse võimaluste tõstmiseks maal.
- Toetame paremini integreeritud maaelu arengu poliitikat. Praegune killustatus erinevate ministriumite vahel muudab keeruliseks maaelu arengu tervikliku koordineerimise. Maaelupoliitika kujundamise ja elluviimise eest peab vastutama koos vastavate poliitikameetmete ja ressurssidega üks ministrium.
- Teeme Eesti külapildi korda. Peame õigeks lagunenuid ja vanade hoonete korda tegemist või lammutamist, sest need kahjustavad maastikupilti ning võivad olla ohtlikud nii inimestele kui ka keskkonnale.

Keskkond, looduskaitse, metsandus

Inimese tervis ja heaolu on vahetult sõltuv puhtast elukeskkonnast, sellest tulenevalt on keskkonnavaldkonnaga olulisel määral seotud ka põllumajandus, toidutootmine ja paljud teised valdkonnad. Lähtume keskkonnapoliitikas jätkusuutliku arengu põhiprintsiipidest, pidades oluliseks ressursside säästvat ja taastavat kasutamist ning teadlaste ja kogukondade kaasamist keskkonda puudutavate otsuste tegemisse. Meie prioriteediks on Eesti kui maailmas unikaalse ökoriigi kuvandi sisustamine, muuhulgas läbi mahemajanduse tervikprogrammi elluviimise.

Keskkond ja loodushoid

- Toetume ÜRO säästva arengu eesmärkidele, arvestades Eesti kultuuriliste eripäradega.
- Seame tehnoloogiliste lahenduste arendamisel oluliseks tingimuseks keskkonnaseisundi parandamise ja taastamise, pidades innovaatiliste lahenduste väljatöötamisel oluliseks ökoinnovatsiooni põhimõtteid. Riigihangetel eelistame keskkonnasäästlike, keskkonna seisundit parandavate lahenduste rakendamist.
- Arvestame kohalike kogukondade ja erinevate teadusühendustega keskkonda mõjutavate suurprojektide kavandamisel. Lähtume otsuste tegemisel alati keskkonna-, sotsiaal-, ja majandusargumentidest.
- Peame vajalikuks tagada looduse ja elurikkuse säilimine kaitsealade ning rahvusparkide kaitsekorralduskavade ja kaitse-eeskirjadega. Metsamajanduslik tegevus kaitsealadel ja rahvusparkides ei tohi intensiivistuda. Eriline rõhk peab olema märgaladel, metsadel ja liigirikastel niidukooslustel.
- Viime lõpule looduslike pühapaikade kaardistamise.
- Me ei toeta geneetiliselt muundatud kultuuride (GMO) looduses kasutamist. Samal ajal tuleb jätkata valdkonna teadusuuringutega.
- Loomme keskkonnateadlaste, sotsiaal- ja majandusteadlaste, kohalike kogukondade, ning innovatsioonivaldkonna ekspertide nõukoja Eesti loodusvarade kasutamise uuenevate põhimõtete väljatöötamiseks.
- Peame oluliseks, et iga maavarade kaevandamiseks vajalik raamistik tuleb eelnevalt heaks kiita kõrgtasemeliste strateegiliste keskkonnaalaste hindamiste ja keskkonnaalaste mõjude hindamise poolt, tuginedes kvaliteetsetele lähteandmetele.
- Toetame jäätmete kui ressursi laienevat kasutamist ning viime jäätmete põletamise miinimumini. Peame seejuures oluliseks plastiktoodete kasutamise piiramist.
- Teeme koostööd Eesti Jäätmekäitlejate Liiduga, võtmaks kasutusele innovaatilisi jäätmekäitluspraktikaid ja loomaks eeldused jäätmemajanduse paremaks korraldamiseks. Jäätmete käitlemine peab kõikjal Eestis olema inimestele lihtne ja mugav.

- Peame vajalikuks ühistranspordi eelisarendamist, jalgrattainfrastruktuuri parandamist ning nõudepõhise ühistranspordi arendamist autostumise ja õhusaaste vähendamiseks.
- Toetame rahvusvahelise töögrupi loomist atmosfääriõhu kaitseks, mille eesmärk on parandada välisõhu kvaliteedi ning vähendada transpordisaastet, kiirgusohtu, keskkonna füüsikalistest saasteallikatest tingitud häiringut ja energeetika negatiivset keskkonnamõju.
- Peame põhjavee hea seisundi hoidmisel oluliseks, et võimaliku reostusohu hindamisel ei arvestataks ainult finantsmajanduslikke näitajaid, vaid arvesse võetaks ka sotsiaalsed väärtused, puhta keskkonna ja joogivee väärtust laiemalt. Puhas põhjavesi on üks olulisemaid kaitstavaid ressursse. Peame väga oluliseks veesaaste vähendamist laiemalt.
- Toetame merekaitsealade loomist. Oluline on teadvustada riiklikul ja rahvusvahelisel tasandil, et meretranspordi ohutuse, sealhulgas ka mereloodusele tagavad küllaltki lihtsad ja teostatavad meetmed.
- Suurendame Läänemere naftareostuse kaitseks ja ennetamiseks riiklikku keskkonnaseire- ja järelevalve võimekust. Peame vajalikuks autonoomsete kaugsensorite paigaldamist sadamates ning strateegiliselt tähtsatel veeliiklusteel.
- Korrastame siseveekogude ja rannikute kaldad ning seisame selle eest, et jõed ei kasvaks kinni.
- Toetame maanteed, sadamate ja tootmiste läheduses asuvate elurajoonide juurde müratõkete rajamist müraseinte, müravallide ja nende kombinatsioonide näol.
- Peame oluliseks ökoduktide rajamist maanteedele.
- Toetame niinimetatud sinise majanduse uuenduslike lahenduste rakendamise võimaluste uurimist, et tuua kasu ühiskonnale ja majandusele ning vähendada negatiivseid keskkonnamõjusid.
- Rahastame keskkonnaharidust, õppe- ning koolitusprogramme, mis edendavad jätkusuutlikku arengut toetavat haridust, alates koolieelsetest lasteasutustest kuni ülikoolide ja vabahariduseni. Oluline on elukestev keskkonnanõu alane riiklik teavitustöö.

Metsandus ja jahindus

- Toetame laiapõhjalist arutelu ning kodanikuühenduste kaasamist metsanduse arengukava aastateks 2021-2030 (MAK2030) koostamisel ja vastuvõtmisel Riigikogus.
- Säilitame ja taastame linnade ning asulate ümbruses rohevööndid, selleks töötame välja eritingimused metsamajandamise piiramiseks asulate ümbruses. Rohevööndid peavad olema seotud rohekoridoridega, ühendades maapiirkondade metsamassiive.
- Hoiame metsamajandamise ja keskkonna järelevalveorganite töö sõltumatuks.

- Peame oluliseks hoida raiemahtusid ja lageraiete maksimaalselt lubatud pindalasiid vastutustundlikul tasemel. Oluline on jälgida pikaajalisi keskmisi reaalseid raiemahte.
- Toetame metsamajandamiskavade järgimist vähemalt 20 hektari metsamaa omanike poolt.
- Kaalume metsanduse asekanisleri ametikoha loomist metsamajandamise ja puidutööstuse valdkonna jätkusuutliku ning strateegilise arengu tagamiseks.
- Toetame puidu väärindamist, vähendades puidu kui tooraine väljavedu. Toetame keskkonnainvesteeringute keskuse metsanduse programmi, mis on suunatud väikepuidutööstuste, omamaisele kapitalile tuginevate puiduühistute ning mitmekesiste puidutöötlemisvõimaluste arendamiseks eesmärgiga suurendada tööhõivet maal.
- Loomme eeltingimused metsa mittepuiduliste saaduste kasutamise laiendamiseks. Metsast saadavate mittepuiduliste saaduste ning rekreatsioonivõimaluste väärtustamiseks alustame koostööd erinevate valdkondade teadlaste, ettevõtjate ning kogukondadega, loomaks uusi, innovaatilisi töökohti maapiirkondades.
- Toetame eetilise jahipidamise võtete ja traditsioonide propageerimist, jahinduseetika teadvustamist ning sellega seonduva pärandkultuuri edendamist.
- Edendame fotojahti, vaatlusjahti ja muid eluslooduse väärtustamisega seonduvaid harrastustegevusi, eesmärgiga luua uusi töökohti maapiirkondades ning tagada meie looduse mitmekesisus ning eetiline suhtumine jahindusse.
- Peame oluliseks riiklike institutsioonide ja kohalike omavalitsuste tihedamat koostööd loodus- ja loomakaitseorganisatsioonidega.

Siseturvalisus

Eesti riik on tugev, edumeelne ja euroopalik. Eesti tagab turvatunde ja julgeoleku kõikidele oma elanikele ning riigis viibivatele inimestele. Eestis toimib õigussüsteem, mille aluseks on põhiseadus, mis kaitseb võrdselt inimeste õigusi ja vabadusi. Eesti on ohutu elukeskkonna ja turvaliste kogukondadega ühiskond, kus inimesed oskavad turvalisusriske märgata ja nendele reageerida.

Keskerakonna prioriteetideks on inimene ja see kogukond, kus ta elab. Turvalisuspoliitika elluviimisel on oluline kindlustada siseturvalisuse areng selliselt, et elanikele pakutavate teenuste kvaliteet paraneks. Siseturvalisuse tagamiseks on vaja rakendada kogu riigi potentsiaali, haarates kaasa kõiki ministereid, nende allasutusi ja mõttekodasid. Eesti elanikud on sisejulgeoleku põhiline edu alus ja garantii.

Siseturvalisus tagatakse suurema ressursi paigutamise abil. Selle tulemusena tõuseb korrakaitseorganite poolt lahendatavate kuritegude hulk ning kasvab suutlikkus avastada ja lahendada keerukamaid ja suuremahulisemaid õigusrikkumisi. Siseturvalisuse valdkonnas on oluline kogukonnakeskne lähenemine ning selle elluviimiseks peavad valitsusasutused kaasama võimalikult palju kohaliku omavalitsuse üksusi, ühiskondlikke organisatsioone, kolmanda sektori ettevõtteid ja üksikisikuid. Siseturvalisus algab kodust. Turvalisuse tagamist toetavad ka vabatahtlikud ning üldhariduskoolid oma õppeprogrammidega.

Avalik kord ja võitlus kuritegevusega

- Meie prioriteetideks on võitlus kõigi kuriteoliikidega. Eesti elanikud peavad teadma ja tundma, et nende põhiõigusi ja -vabadusi kaitstakse riigi poolt võrdselt ning tõhusalt.
- Pidurdame Politsei ja- Piirivalveametis ning Päästeametis personali volavust, jätkame vajalike palgatõusudega ning tagame stabiilse töökeskkonna.
- Kaasame kogukonnakesksesse turvalisusesse valitsusasutusi, kohalike omavalitsuste üksusi, ettevõtteid, ühiskondlikke ja muid organisatsioone ning vabatahtlikke.
- Suurendame kogukondlikku vastutust turvalisuse tagamisel avalikus ruumis, selleks loome ja tugevdame maakondades, linnades ja valdades korrakaitseüksusi ning viime seadusandluse vastavusse vajadusega tõsta korrakaitseüksuste töö kvaliteeti avaliku korra tagamisel.
- Kaasame jätkuvalt avaliku korra tagamisse vabatahtlikke abipolitseinikke ning toetame vabatahtlike päästjate tööd. Korraldame vabatahtlike koolituse ning tagame nende motiveerituse, töö tutvustamise ja populariseerimise ühiskonnas.
- Loome Siseministeeriumi ja Kaitseministeeriumi valitsemisala õppeasutuste baasil täiendava valitsemisala kompetentsikeskuse, kus koolitatakse valitsemisala juhtivametnikke ning planeerijaid. Seal analüüsitakse ühistegevuses ja õppustel tekkinud kitsaskohti. Soovitud lõpptulemuseks on juhtimise ja eesmärgi ühtsus.

- Seame perevägivald vastu võitleva seaduse.
- Vähendame süü- ja kuritegusid, mis on seotud laiemate sotsiaalsete probleemidega, alkoholismi ja uimastite kuritarvitamisega.
- Tagame süütegude ennetamise ja piirkondliku politsei võimekuse. Selleks analüüsime süütegude ja õnnetuste põhjuseid ning nende ennetamiseks vajalike abinõude mõjusust.
- Reageerime alaealiste õigusrikkumistele ning tõhustame alaealiste kaitsega tegelevate ametkondade ja ühiskondlike organisatsioonide koostööd. Selleks jätkame programmide elluviimist, mis on suunatud riskilaste ja -noorte arenguvõimaluste ning vaba aja tegevuste laiendamisele.
- Suurendame koolide võimekust luua turvaline õpikeskkond, sealhulgas koolivägivald, õnnetuste ja süütegude lahendamisel. Viime regulaarselt läbi tulekahju- ja äkkrünnaku õppusi.
- Seisame Eesti e-elustiili turvalisuse eest. Pöörame enam tähelepanu küberkuritegevusega seotud ohtude selgitamisele ning nende vastasele võitlusele.
- Arendame politseiasutuste võimekust avastada ja menetleda narkokuritegusid, et vähendada uimastite pakkumist ning nõudlust. Kuulutame narkokuritegudele nulltolerantsi.
- Takistame kõigi jõududega laste seksuaalset ärakasutamist internetis. Selleks laiendame oluliselt veebipolitsei võimalusi ja suurendame politsei ressursi selles valdkonnas.
- Ennetame, tõkestame ja avastame korrupsioonijuhtumeid kogu riigis. Erilist tähelepanu pöörame suurtele korrupsioonikuritegudele.
- Võitleme rahvusvahelise organiseeritud kuritegevuse võimaliku mõjuvõimu kasvu vastu ühiskonnas ja sellega kaasneva korrupsiooni ning võimaliku imbumisega poliitikasse, riigiametitesse ja majandusse.
- Arendame kriminaaltulu konfiskeerimise ning raskete majanduskuritegude avastamise ja uurimise võimekust. Vähendame Eesti kasutamist rahapesu transiitriigina ning tõkestame kuritegelikul teel saadud raha suunamist seaduslikku ettevõtlusesse.
- Arvestame ja jälgime tõsiselt mujal Euroopas toimuvaid relvastatud vägivald ilminguid, äärmusluse levikut ning suurenenud rännet, mis mõjutavad meie julgeolekut. Kindlustame politseijõududele valmisoleku ja reageerimisvõimekuse igal ajahetkel.
- Anname kodu või ettevõtte kaitsmiseks palgatud ja sündmuskohale sõitvatele turvafirmade autodele seadusega ühissõidukite raja kasutamise õiguse.
- Tõstame liiklusohutust ja liikluskultuuri eesmärgiga vähendada liiklusõnnetusi ning neis hukkunute ja vigastatute arvu.

Päästevaldkond

- Soetame uut päästetehnikat ja -varustust tagamaks päästetööde võimekuse kõigis riiklikes päästekomandodes. Toetame kasutatud päästetehnika andmist võimaluse korral kasutamiseks vabatahtlikele päästjatele.
- Peame õigeks tõsta päästjate palk järk-järgult Eesti keskmise palgani.
- Vähendame iga aastaselt tule- ja veeõnnetustes hukkunute arvu. Selleks käivitame üleriigilised programmid eluhoonete, lasteasutuste ja haiglate tuleohutuse parandamiseks ning inimeste teadlikkuse ja koduohutuse tõstmiseks. Samuti parandame ennetustööd veekogudel hukkunute arvu vähendamiseks.
- Tõstame Eesti mere- ja lennupäästevõimekust. Selleks leiame päästevõimekuse paiknemise optimaalsed asukohad, et jõuda kiiremini abivajajani. Samuti on vaja pidevalt uuendada merepäästetehnikat ja -varustust ning väljaõpet.
- Tagame 15 minutilise valmisoleku ka haigete transportimiseks nii õhu kui mere kaudu. Toetame mehitatud kui ka mehitamata õhuvahendite riskasutust erinevate ametkondade ülesannete täitmiseks.
- Merepääste võimekuse tõstmiseks loome merepäästevõimekuse ka mereäärsetes päästekomandodes. Vabatahtlikud on oluline ressurss merepäästevõimekuse suurendamisel, mistõttu tagame vabatahtlike koolituse ja varustatuse tööks vajalike vahenditega.
- Säilitame ja uuendame reostustõrje võimekust. Tõstame Politsei- ja Piirivalveameti koostööpartneri Veeteede Ameti reostustõrje võimekust reageerimaks rannikureostustele.
- Tagame elutähtsate teenuste toimepidevuse ja hädaolukorrast põhjustatud tagajärgede kiire likvideerimise.
- Oleme valmis sagedaste äärmuslike ilmastikuolude tagajärjel tekkinud õnnetuste tagajärgede likvideerimiseks.
- Vähendame Eesti elanike riskikäitumist, mis põhjustab suurt kahju inimeste tervisele, elule ja varale. Selleks loome võimalused kehtiva õppekava raames ohutusõpetuse ja kodanikukaitse süvendamiseks ning õppekavadesse lülitamiseks.
- Kutsume ellu laiapõhjalise koduohutuse programmi. Tõstame päästjate kodukülastuste arvu, et ennetada ja vähendada kodudes toimuvaid õnnetusi.
- Suurendame koolide võimekust luua turvaline õpikeskkond, viime regulaarselt läbi tulekahjuõppusi. Toetame lapsevanematele suunatud teadlikkuse ja oskuste programme.
- Viime ellu elanikkonnakaitse kontseptsioonis määratletud põhimõtted.

Riigipiiri valvamine ja kaitsmine

- Tähtsustame ja tõhustame riigipiiri valvamist ning kaitset.
- Jätkame Eesti idapiiri väljaehitamist. Tagame väljaehitatud piiri iga-aastase hoolduse. Suurendame kordonite ja piiripunktide reageerimise võimekust. Ohjeldame seeläbi ebaseadusliku sisserände ja salakaubaveo survet riigipiirile.
- Seisame ebaseadusliku sisserände ja viisade ning elamislubade väärkasutuste vastu, et tagada avalik kord, ohjeldada kuritegevust ning hoida riigi julgeolekut. Suurendame rändekontrolli võimekust.
- Tõhustame võimekust reageerida ebaseaduslikule piiriületusele. Tagame võimekuse pidada kinni suured ebaseaduslikult piiri ületanud rühmad.
- Investeerime piiripunktide infrastruktuuri ja personali ning võtame kasutusele uued tehnoloogiad infosüsteemide, kontrolltehnika ja protseduuride arendamiseks.
- Arendame mereseiret nii, et see tagab nii sise- kui välisjulgeoleku vajadused. Viime merevalvekeskuse tehnilise võimekuse rahvusvahelisele tasemele.
- Peame oluliseks, et piirivalvel oleks koostöös teiste ametkondadega võimekus sulgeda ajutiselt nii sise- kui välispiir.

Riigikaitse alused

Eesti julgeolekut kujundavad geograafilised, majanduslikud, sotsiaalsed, poliitilised, teaduslikud, tehnoloogilised ja sõjalised tegurid. Meie peamiseks välis- ja julgeolekupoliitika eesmärgiks on Eesti riigi iseseisvuse ja sõltumatuse, põhiseadusliku korra ning rahva elujärje kindlustamine. Eesti rahvuslik julgeolek ja riigikaitse tugineb meie riigi välis- ja julgeolekupoliitikale. Toetame kollektiivsete julgeolekupoliitiliste tegevuskavade väljatöötamist ning osaleme nende elluviimisel.

Toetame globaalset riikidevahelist koostööd rahvusvaheliste julgeolekuriskide vähendamiseks ning turvalisema ja õiglasema maailma loomiseks. Euroopa julgeoleku- ja kaitsepoliitikat tuleb arendada tihedas koostöös NATO ja Euroopa Liiduga.

- Jätkame iseseisva kaitsevõime loomist ja arendamist. Tagame sõjalise riigikaitse rahastamise vähemalt tasemel 2% SKP-st, millele lisanduvad kaitseinvesteeringute programmid ning liitlaste vastuvõtu kulud.
- Toetame NATO liitlaste jätkuvat kohalolu Eestis.
- Tagame laiapindse riigikaitse rakendamise lähtudes ühtsetest planeerimispõhimõtetest. Seame selged eesmärgid ja tagame vahalikud vahendid riigikaitse valitsusüleseks teostamiseks.
- Säilitame kohustusliku ajateenistuse. Toetame naiste suuremat kaasamist riigikaitse.
- Süvendame isamaalisi väärtushinnanguid ning väärtustame vabatahtlike panust riigikaitse (sh kogukonna tasandil).
- Rakendame valitsemisalade üle ressursikasutust. Tõhustame Kaitseväge ning Politsei- ja Piirivalveameti ning kõigi teiste riigikaitse panustavate asutuste omavahelist koostööd.
- Toetame suuremat inimressursi rotatsiooni asutuste vahel. Seame sisse kaitseministeeriumi valitsemisala tsiviilpersonali rotatsiooniprogrammi.
- Uuendame ja ajakohastame regulaarselt riigikaitse baasdokumente.
- Kasutame senisest enam reservi arvatud vanemohvitseride oskusteavet riigikaitse planeerimisel ja teostamisel.
- Edendame kaitsevõimekust kriisiolukordades. Peame oluliseks elanikkonnakaitse meetmete elluviimist, sh piisavate tegevusvarude ning strateegiliselt kaitstud riikliku kütusereservi olemasolu.
- Tõstame riigisiselt ja rahvusvahelisel tasandil hübriidohtudega võitlemise võimekust.
- Tõstame Eesti riigi valmisolekut ja võimekust libauudiste ning muu väärinformatsiooni leviku tõkestamisel.

- Tugevdame Eesti rolli küberdomeeni eestkõnelejana.
- Toetame riigi kaitsetööstust, sh teadusgrante Eesti kaitsetööstuse arendamiseks.
- Tõstame Eesti esindatust rahvusvahelistes organisatsioonides.
- Peame oluliseks Eesti aktiivset julgeolekualast panustamist ÜRO, NATO ja Euroopa Liidu raames.
- Toetame aktiivselt Eesti püüdusi saada ÜRO Julgeolekunõukogu mittealaliseks liikmeks aastatel 2020-2021.

Välispoliitika ja Euroopa Liit

Peame oluliseks Eesti kuulumist Euroopa Liitu ja NATO-sse. Meie peamiseks välis- ja julgeolekupoliitiliseks eesmärgiks on Eesti riigi iseseisvuse ja sõltumatus, põhiseadusliku korra ning rahva elujärje kindlustamine. Toetame igal võimalusel diplomaatia ja dialoogi eelistamist sõjalistele konfliktidele.

Euroopa Liit peab toimima struktuurina, mis soosib liikmesriikide koondumist kõrgeimale võimalikule inimarengu tasemele, toetades parimaid praktikaid töötajate kaitse, kättesaadava tervishoiu ja hariduse, keskkonnakaitse ja teistes valdkondades, mis tagavad igale inimesele võimalikult kõrge elukvaliteedi.

- Toetame Euroopa Liidu piiri tugevdamist ja kindlustamist ning võimalike sisserändajate taustakontrolli suurendamist. See loob aluse õiglasele migratsioonipoliitikale kõigi Euroopa Liidu riikide turvalisuse huvides.
- Peame oluliseks tugevdada Euroopa Liidu inimkaubandusega võitlevaid institutsioone. Arendame Eesti ja Euroopa Liidu seadusandlust inimkaubandusega võitlemiseks, keskendudes eelkõige rohujuuretasandil töötavatele organisatsioonidele.
- Peame terrorismi tõkestamiseks vajalikuks Euroopa Liidu ühist tegevust selles valdkonnas ning üleeuroopaliste infotehnoloogiliste võimaluste väljaarendamist radikaliseerunud inimeste tuvastamiseks ja vastutusele võtmiseks.
- Toetame otsesuhete tugevdamist Suurbritanniaga. Eesti peab kaitsma meie elanike ja ettevõtete huve pärast Suurbritannia tõenäolist lahkumist Euroopa Liidust.
- Panustame idapartnerluse riikidega koostöö tihendamisse ning nende Euroopa Liitu integreerimisse. Ühtlasi pooldame Euroopa Liidu laienemise jätkumist Kopenhaageni kriteeriumide alusel. Kõiki kandidaatriike tuleb kohelda nõudlikult ja samaväärselt, kuid riigi iseärasusi arvestades.
- Peame oluliseks Eesti elanike paremat informeerimist Euroopa Liidu uutest algatustest. Nende arvamusega arvestamiseks tuleb inimesi enam puudutavate Euroopa Liidu küsimuste arutelu viia kohalike omavalituste tasemele analoogselt Euroopa Liidu Regioonide Komitee väljundiga.
- Toetame aktiivse dialoogi pidamist kõigi Eesti naaberriikidega. Tähtsustame võrdõiguslike, heanaaberlike ja igakülgselt avarduvate suhete arendamist Eesti naaberriikidega Läänemere ääres, sh eriti Soome ja Balti regiooni riikidega. Peame oluliseks Balti koostöö tihendamist.
- Toetame ÜRO kui organisatsiooni arengut, et see muutuks ühtsemaks, tegusamaks ning tõhusamaks. Peame vajalikuks Eesti panuse suurendamist nii arengukoostösse, säästvasse elukeskkonda kui ka võrdsema ja demokraatlikuma maailma saavutamisse.

- Toetame aktiivselt Eesti püüdlusi saada ÜRO Julgeolekunõukogu mittealaliseks liikmeks aastatel 2020-2021.
- Toetame kõigiti tõhusat rahvusvahelist koostööd keskkonna ja iseäranis kliimapoliitika valdkonnas. Peame oluliseks kliimamuutuste kontrolli alla saamise ning nende tagajärgedega toime tulemisega seotud küsimuste kõrget prioriteetsust rahvusvaheliste institutsioonide töös ning liidrite töölaual.
- Peame oluliseks Eesti riigi innovaatilise maine kujundamise jätkamist nii Euroopas kui ka laiemalt. Toetame Eesti ettevõtjaid, ametnikke, diplomaate ja teiste valdkondade esindajaid Eesti riigi maine kujundamisel.
- Toetame Eesti esinduste ja saatkondade säilimist strateegiliselt olulistes regioonides. Eesti peab jätkuvalt olema maailmas hästi esindatud ning vajadusel tuleb uute saatkondade avamiseks leida lisaressursse.
- Toetame välisinvestoritele soodsama keskkonna loomist Eesti turgudel ning Eesti ettevõtete ja start-up'ide eksporti välisturgudele. Toetame majandusnõunike funktsiooni strateegiliselt olulistes piirkondades.
- Tugevdame Eesti esindatust maailmas läbi kultuuridiplomaatia ja hea tahte saadikute võrgustiku, kaasates vabatahtlikke ja aktiivseid Eesti kodanikke.
- Algatame Globaalse Eesti programmi ülemaailmse Eesti kogukonna aktiveerimiseks ja kaasamiseks.

Riigivalitsemise põhimõtted

Oleme läbi aegade pidanud oluliseks inimeste suuremat sõnaõigust poliitikas. Lisaks esindusdemokraatia kvaliteedi tõstmisele seisame jätkuvalt selle eest, et rahvas saaks valida presidenti ja otse väljendada oma eelistusi ka valimiste vahel rahvaküsitluste, rahvahääletuste, osalusveebi ja teiste lahenduste abil. Väärtustame erakonnana vahetut kontakti valijatega: me ei peitu virtuaalsusesse, vaid korraldame jätkuvalt otsekohtumisi ja üritusi.

Riigivalitsemine peab olema hästi läbi mõeldud ja korraldatud. Valitsemisstruktuurid peavad aitama seatud eesmärgi teostada ning samas ka teadmispõhiselt ja strateegiliselt arengut kavandada ning otsuseid korralikult ellu viia. Peame oluliseks, et kohtusüsteem jääks teistest võimuharudest sõltumatuks ning säiliks kõrged kohtuniku ametile esitatavad nõuded.

Keskerakond peab tähtsaks, et riigivõimu teostataks austusega inimeste ja nende põhiõiguste suhtes. Üldiste inimõiguste kaitse, diskrimineerimise vältimine kõikides selle vormides, võrdne kohtlemine, võrdsete võimaluste loomine, solidaarsus, hoolivus, sallivus, pluralism ja vabadus – need on meile ühiskonna põhiväärtused.

- Toetame presidendi otsevalimise kehtestamist.
- Tagame demokraatlike väärtuste hoidmiseks, edendamiseks ja kaitseks, et rahvas tunneb end riigielu oluliste otsustuste suunajana. Toetame mitmekesisest poliitilisest kodanikutegevusest ning rahvaküsitlusi, rahvahääletusi, osalusveebi, arutlevat hääletamist, planeerimistöötubasid ja kaasavat eelarvet.
- Toetame kohaliku omavalitsuse tasandile võimalikult suure otsustuspädevuse jätmist ning omavalitsuste rolli ja eelarve suurendamist.
- Peame oluliseks inimeste võimalust saada piisavalt mitmekesisest ja kvaliteetset teavet poliitiliste eelistuste kujundamiseks. Erakondade, Riigikogu ja valitsuse poolt avalikkusele pakutav teave peab olema kvaliteetne ja tasakaalus.
- Toetame Riigikogu võimekuse tõstmist, et ta täidaks hästi oma rolli rahvaesindusena. Riigikogu peab suutma valitsuse tööd sisuliselt kontrollida ja hinnata.
- Peame vajalikuks suurendada rahvaesinduse õigust iseseisvalt teavet küsida ja kasutada, näiteks võimalust luua senisest tugevamaid uurimiskomisjone.
- Arendamine inimeste huvides toimivat, neile hästi kättesaadavat, kaitsvat ja teovõimelist riiki. Ainult selline riik suudab tagada oma kodanike heaolu ja turvalisuse.
- Toetame teadmispõhist valitsemist ehk ülikoolide, ekspertarvamuste ja kodanikuühenduste kaasamist poliitikakujundamisse ning valitsemisse.
- Peame oluliseks rahvalt mandaadi saanud poliitikute piisavat tegevusruumi ja riigiaparaadi tuge programmiliste eesmärkide elluviimisel.

- Arendame haritud, kõrge haldussuutlikkusega ja kvaliteetset riigiparaati. Väärtustame riigiametnike, politseinike, haridus-, teadus-, meditsiini- ja sotsiaaltöötajate, vangivalvurite, päästeametnike, noorsoo- ja sporditöötajate ning kogu avaliku sektori panust ja tööd.
- Tagame iga Eesti inimese põhiseaduslikud õigused nii kodu- kui välismaal. Oma õiguste kasutamine ja tagamine peab olema inimeste jaoks taskukohane, õigusabist kohtus kohtutäiturite ja tehnilisemate toiminguteni.
- Peame vajalikuks suurendada vaidluste ja kaebuste kohtuvälist lahendamist ning inimeste kaebustele kiiret ja õiglast reageerimist.
- Arvestame seadusloomes usuliste ühenduste erinevusega teistest juriidilistest isikutest. See ei tähenda eelistatud kohtlemist, vaid mõistmist, et teisi juriidilisi isikuid puudutav terminoloogia ja õigussuhe ei ole alati usulistele ühendustele laiendatav.
- Peame oluliseks e-kanalite kvaliteeti ja turvalisust. Arendame e-riiki läbimõeldult ja jätkusuutlikult teadvustades ka selle kogukulusid ja turvariske. Hoiame avalikkust kursis nii edusammude kui probleemidega.
- Eemaldame vajadusel mittetöötavaid, turvariskidega või ebamõistlikult kalleid teenuseid kasutusest.
- Pöörame tähelepanu inimeste põhiõiguste ja privaatsuse kaitsesele üha suurema registrite ulatuse ja ristkasutuse tingimustes, samuti turvalisuse kaitsesele küberohtude ja automatiseerimise riskide vastu.
- Tunnistame, et omandireformi käigus tekkis ebaõiglus oma kodudest välja tõstetud elanike suhtes, kes kaotasid nii kodu ning ei saanud kaotatud elamispinda erastada, nagu enamik Eesti inimesi. Oleme seisukohal, et tekkinud ülekohus tuleb riigi poolt heastada. Selle eelduseks on meie eestvedamisel koostatav omandireformi käigus kannatanud perekondade andmebaas.
- Toetame poliitilise välireklaami keelu asendamist reaalselt valimiskampaaniate mahtu ja ajalist kestust piiravate lahendustega.
- Seadustame rahvaalgatuse andes 25 000 kodanikule õiguse algatada eelnõu Riigikogus hääletamiseks.

Lisa 1. Eesti Keskerakonna ja Eesti Ametiühingute Keskliidu koostööleping Riigikogu ja Euroopa Parlamendi valimistel 2019. aastal

Eesti Keskerakond ja Eesti Ametiühingute Keskliit töötavad selle nimel, et Eestist saaks parim paik elamiseks, õppimiseks ja töötamiseks. Toetame inimeste sissetulekute ühtlast ja elukallidusest kiiremat tõusu. Ehitame riiki, kus valitseb lugupidav suhtlemisstiil tööandja ja töötegijate vahel ning kus hoitakse rahva tervist ja toetatakse iga inimese arengut.

Eesti Keskerakond teeb aktiivset koostööd Ametiühingute Keskliidu peamiste valimissoovide elluviimise nimel Riigikogu ja Euroopa Parlamendi valimistel 2019. aastal:

Sotsiaaldialoog

1. Hoiame alaliselt toimimas kõrgetasemelised kolmepoolsed läbirääkimised tööturгу puudutavates küsimustes.
2. Ametiühingute tugevdamisel peame vajalikuks usaldusisikutele täiendava kaitse tagamist.
3. Toetame suuremate õiguste andmist sotsiaalpartneritele töölepinguseadusest kollektiivlepingutega erisuste tegemisel, pannes erilise rõhu sektoritaseme kollektiivlepingute soodustamisele, mis tagavad ettevõtetele ühtlased konkurentsitingimused.
4. Arendame töökohademokraatiat ja aitame jõustada selleks 2007. aastast kehtivad töötegijate informeerimise ja konsulteerimise sätted töötegijate usaldusisiku seaduses.

Majandus

1. Toetame palkade ühtlast tõusu vähemalt 6 protsendi tasemel pikema aja jooksul, et kindlustada Eestis sissetulekute konvergensitempot Euroopa Liidu vanade liikmesriikidega võrreldes, aidates seejuures eriti kaasa miinimumpalga tõusule, mis vähendab ebavõrdsust tööturul ja aitab kaasa majanduse uuenemisele. Erilist koostööd tahame teha erinevat liiki palgalõhede vähendamisel.
2. Panustame jõuliselt tootlikkuse tõstmisse nii protsessi- kui tooteinnovatsiooni toetamisega. Selleks toetame ettevõtete reinvesteeringuid kasumi maksustamise reformi (soodustamaks reinvesteeringuid tootlikkuse tõusu ja mitte soodustada kasumi reinvesteeringuid välismaale), motiveerime riigipoolsete sihttoetustega ettevõtete investeringuid teadus- ja arendustegevustesse ja uue tehnoloogia juurutamisse.
3. Eelistame lisatööjõu kaasamisel alahõivatud töötegijate grupe (noored, vanemaealised, vähenenud töövõimega isikud) kolmandatest riikidest toodava madala ja keskmise kvalifikatsiooniga tööjõule. Samuti peame oluliseks vähendada tööpuudust piirkondades, kus see on keskmisest kõrgem.

4. Toetame reforme, mis tagavad riigi ja avalike institutsioonide struktuuri kaasajastamise ja efektiivse toimimise.
5. Parandame riigihangete kvaliteeti koostöös sektori sotsiaalpartneritega.

Uued töösuhted

1. Toetame Euroopa Liidu tasemel uue töösuhte definitsiooni välja töötamist, mis haaraks uusi töövorme (platvormitöö jt) ja haavatavaid töötajaid mitteklassikalise töösuhte kontekstis.
2. Tagame töötajate võrdse kohtlemise tööturul olenemata töötamise vormist, sh väga olulisena maksud ja sotsiaalsed garantiid. Ka töötingimused peavad alluma ühesugusele kontrollile (Tööinspeksioon) sõltumata töötamise vormist. Siinjuures on oluline läbi mõelda vastutuse küsimus kaugtöö olukorras.
3. Kõik töötajad, olenemata töösuhte vormist, peavad omama võimalust olla esindatud ametiühingute kaudu, st võimalust olla ühingu liige, leppida kokku töötingimused kollektiivlepingutega, olla vahendatud konfliktide lahendamisel jm.
4. Lubame rohkem valdkondlikke erisusi sektoriülese kollektiivlepinguga, sealhulgas võimaldame rohkem uusi töövorme, et tagada tasakaalustatult kõige tootlikum töötamise režiim.
5. Soodustame töökoha jagamist ja töökoormuse paindlikku kujundamist.

Teadmised

1. Vajame koordineeritud riiklikku tugisüsteemi, mis tagaks kõrgekvaliteedilise täiend- ja ümberõppe kõigile töötajatele, sh erilise tähelepanuga väiksemate oskustega töötajatele, ning tasustatud õppepuhkuse (töötaja sissetuleku säilitamisega) kogu vajaliku aja eest vastavalt kokkulepele töötajate ja tööandjate esindusorganisatsioonide vahel.
2. Juurutame paindlikumaid õppevorme kõigil haridustasanditel, mis võimaldab täiskasvanud õppija osalemist ning suurendame investeringuid töötajate koolitamisest nii esma-, täiend- kui ümberõppeks.
3. Suurendame töötajate õpimotivatsiooni, seejuures peame õigeks hoogustada kutsetunnistuste kasutuselevõttu koostöös tööandjatega ja nende mõju suurendamist töötasule.
4. Looime tõhusa ja laialdase osaoskuste tunnustamise süsteemi, mis võimaldab tööturul tõendada mitteformaalselt omandatud, kuid tööelus vajalikke oskusi ja lisab motivatsiooni elukestvas õppes osalemiseks.
5. Parandame oluliselt kõigi töötajate digitaalseid oskusi ja anname kõigile vajajatele paremad võimalused riigikeele ning teiste töökeskkonnas hädavajalike keelte õppimiseks.

6. Parandame koostööd tööturu osapoolte ja teenusepakkujate vahel nii kutsehariduse kui kogu elukestva õppe osas. Võtame üldise õppimiskultuuri juurutamise prioriteediks igal tasandil.

Tervis

1. Seame eesmärgiks tervena elatud elu pikendamise, solidaarsusprintsibi kaitsmise, patsientide omaosaluse piiramise ning süsteemi jätkusuutlikkuse finantside ja teiste ressursside lõikes.

2. Tõstame oluliselt tõsiste tervisekahjustuste ennetustegevuste rahastamist, kasutades raha muuhulgas ennetavaks selgitustööks, sõeluuringute laialdasemaks kasutamiseks ja haiguste varajaseks avastamiseks.

3. Ennetamiseks kahjuliku töökeskkonna kui olulise terviseriskide allika mõju sotsiaalsüsteemi kulutuste kasvule, loome töökeskkonna terviseriskide kompetentsikeskuse, tagame adekvaatse kutsehaiguste ja tööst põhjustatud haigestumiste registreerimise ja põhjuste tuvastamise ning tagame spetsiaalse kindlustusskeemiga tööterviseriskide maksimaalse vähendamise töökeskkonnas. Tööinspeksiooni järelevalvet tuleb tugevdada lisarahastuse, e-lahenduste ja töökorralduse muutmise teel.

4. Peame oluliseks taastada esimeste haiguspäevade hüvitamine, kuna maksusoodustustega tööandjate motiveerimine ei ole andnud soovitud laiapõhjalist tulemust.

5. Tervishoiusüsteemis tuleb luua digilahenduste ja lisainvesteeringutega efektiivne patsiendijuhtimise süsteem, mis seob omavahel ka tervise- ja sotsiaalteenused maksimaalse paranemise tagamiseks. Seejuures vajame ka regulaarse tervisekontrolli sidumist e-tervisega.

6. Ravikvaliteedi pidevaks paranemiseks vajame tõhusat meditsiiniliste äparduste ennetamise süsteemi ning investeeringute kasvu uute ravivõimaluste avastamiseks ja juurutamiseks.

7. Tervishoiusüsteemi finantsilise jätkusuutlikkuse tagamiseks ja ravijärjekordade lühendamiseks toetame raviprotsessi tervikrahastamise põhimõtte sisseviimist, uute rahastusallikate leidmist aastast 2021, haiglavõrgu arengukava uuendamist ja tsentraliseeritud ravimiostude laiendamist.

Pensionid

1. Suurendame esimese samba pensioni erakorraliste tõusudega eesmärgiga tõsta keskmine pension esimese ja teise samba koosmõjus üle 55% keskmisest palgast (netovõrdluses).

2. Leiame lahendusi teise pensionisambaga seotud halduskulude vähendamiseks.

3. Toetame töötervishoiu ja -ohutuse reformi koos tööõnnetus- ja kutsehaiguskindlustuse ning sisuliste muudatustega töötervishoiu ja tööohutuse seaduses.

Töötus

1. Vajame töötuskindluse reformi, mis annaks piisava töötuskindlustuskaitse senisest enamatele töötegijatele lähtudes töötegija laiendatud mõistest.
2. Jätkame ennetavate ja töötusega seotud koolitusmeetmete arendamist ja keskendumise osalusmäära tõstmisele eriti keskmise ja madalama oskuste tasemega töötegijate grupis.
3. Suurendame töötukassa (töökassa) võimekust adekvaatse karjäärinõu ning töö- ja koolitusvõimaluste pakkumisel. Kasutame kaasaegseid IT-tehnoloogiaid klientide nõustamisel, teenustele suunamisel ja õpivõimaluste mitmekesistamisel.

Maksud

1. Pooldame tulumaksusüsteemi, mis vähendab mediaankeskmisest vähem teenivate töötegijate liiga kõrget maksukoormust.
2. Peame õigeks ettevõtete tulumaksureformi, mis piirab soodustusi kasumi reinvesteeringumisele (eesmärk soodustada tootlikkuse tõusu).
3. Vajaliku lisarahastuse leidmiseks õpetajate, siseriikliku julgeoleku töötegijate, sotsiaaltöötajate ja teiste palgataseme tõstmiseks, peame õigeks ennekõike säästuvõimaluste leidmist perioodiliste nn nullbaasieelarvete kaudu ning vajadusel selliseid maksumuudatusi, mis ei koorma otseselt vaesemat elanikkonda.
4. Kuna tarbimismaksud koormavad enim töötegijaid, kellel puudub piisav sissetulek säästmiseks, taotleme, et esmatarbekaupade ja -teenuste käibemaks kindlasti ei kasvaks.
5. Peame väga oluliseks jõulisi meetmeid ümbrikupalkade vähendamiseks tööturul.

Eesti Keskerakond tunnustab Eesti Ametiühingute Keskliitu järjepideva pühendumuse eest tööinimeste heaolu ja õiguste eest seismisel. Keskerakond on jätkuvalt avatud aruteluks kõigi Ametiühingute Keskliitu täiendavate ettepanekute osas.

Koostöölepingule kirjutasid 13. oktoobril 2018 Pärnus alla Eesti Keskerakonna esimees Jüri Ratas ja Eesti Ametiühingute Keskliidu esimees Peep Peterson.